

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület legúj
ingyen kaspák.

Nem tetteknek előfizetést új!

Meges évre 20 korona, (átvéve 10 korona, negyedévre
5 korona.

Az Országos Nagy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt!

Főosztály és kiadói iroda: Főreisz 64-n az OMGE. igazgatói.
Feltétlen megrend: Sallay Kálmán az OMGE. szerkesztő-irodán.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek) Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEIT.

Országos sörárpa és komló-kiállítás.

Az OMGE. f. évi október hó 1—15-ig terjedőleg országos sörárpa és komlókiállítás rendez, mely

a m. kir. mezőgazdasági múzeum

helyiségeiben (Kerepesi-ut, szemben a Luther-udvarral) tartatik meg.

A rendező-bizottság.

A tulságos német ünzerzet.

Aki a német gazdasági szakiródomon rengetegbe egy kis betekintést nyert és különösen az állattenyésztési czikkeket és szakkönyveket ismeri, meglepőleg tapasztalhatja azon *több mint ünzerzsugalva hangot*, melylyel a legtöbb német szakíró ezeket a kérdéseket tárgyalja. Nem vágom nagy fába fejszemet s nem terjeszkedek ki nagy térrre, csupán a szakiródomnak a sertésről szóló ágrára.

Hogy a német szakírók a hozzájuk Angliából áthozott s nagyban egészen ugyanugy továbbtenyészített yorkshire-sertést mely joggal írják *igazi német sertésnek*, az az ő dolguk. Főltűnő azonban azon kicsinylő hang, melylyel a német írók legtöbbször az angol, az amerikai s a magyar sertésenyésztésről s azon magas tenor, melylyel a maguk sertésenyésztéséről szólnak. De nemcsak a sertés-tenyésztésről, hanem a maguk *sertéskezléséről* is ezen tenorban pengetik lanjaitka.

Utóvégre is az, hogy ők saját sertésenyésztésükről mit mondanak s hogyan nyilat-

koznak s hogy arról mit tartanak, ma — sajnos — bennünket csak akademeize érint. Határjuk el van zárva előlünk, mi oda sem élő, sem levágott sertésünkkel ezidőszent nem mehetünk s az öndicséret hangjai bennünk semminemű aktiv reakcióit nem kelthetnek. De mégis, álljunk meg egy kissé, az igazság mérlegének másik sepronyjébe tegyünk reá egy pár valódiságot s akkor nézzük, hogy a mérték mit mutat?

Mióta a magyar sertések Németországba való kivitele megtiltott, a német sertésenyésztés szembelleg hatalmas lendületet vett. Ez tény.

A verseny kizárása, az emelkedő sertésárak, a sertés után élénk kereslet azonban úgy látszik visszacséss is szült — a minőségben. A német sertésenyésztők ugyan usontalanul azt hangoztatják, hogy *a német sertés a legjobb az egész világon*, de amint látszik, ezen telték a *venhikétség*, a *német husiparosság nagy tömege nem írja alá*.

A németországi hentések kezdetben halnak, de most már egész hangosan tiltakoznak ezen kijelentés valódisága ellen és mindigban hangoztatják, hogy a németországi sertések a fogyasztás igényeit sem minőségileg, sem mennyiségileg kielégíteni nem képesek.

Egyik berlini sertéskiállítás alkalmával — néhány év előtt — Bergmann udvari husiparos volt az, aki kijelentette, hogy a német sertések „filet”-je nem alkalmas finomabb kósbáseklék készítésére, sőt ezen husrészt az istállóon nevelt sertésneknl kevesebdik. A hus, amely az izomzat fejlődésében visszamarad, igen puha, szivacszerű s tulságos fehér színű. A legtöbb német sertés gyári hulladék (rozslisz, melassze, moslék, tejhulladék) hizik, úgy husa

tulviszonyos, nem állandó, zsírja pedig kenőcszerű s romlköny. Egyrészlőv, hogy csupán a jobb takarmánnyal (árpával) hizált német sertések azok, amelyek a fogyasztás igényeinek megfelelnek s melyekből tartós s nem romlköny kolbászok, főlvágatok (Dauervurstok) készíthetők. A *többi sertésféle nem éri meg a pénst, amit érte adnak*.

Hasonló tapasztalatokat tesznek s nyilatnítanak a husiparosok, a nagy Németország legkülönbözöbb vidékein s mindigban hangoztatják, hogy *a kormány nyissa meg újra a határt a kitűnő anyaga magyar sertések előtt*.

Legújabbban a braunschweigi husiparosság (a legtöbb kolbászkesztők Németországban) tiltakozott legelénkebben a magyar sertések behozatalának további tiltamazása ellen s azzal fenyegetésk, hogy ha továbbra is a német sertésekből kell iparának nyersanyagát beszereznie, akkor összedől a virágzó husipar, mert a német sertésanyag sem mennyiségre nem elegendő, s nem megfelelő.

A berlini husiparos testület most évben ülést tartott s ekkor a német sertésenyésztés és hizalás hanyatlásáról s annak okairól rendelkezott. Az ülésen a német sertésenyésztők egyesületének kiküldött titkára tagadja, mintha a német sertés hizalás s a német sertésanyag rosszabbodnék. A gazdák olyan anyagokkal hizalnak, a miyennyel jobban kijönek s különben is nem kívánható, hogy a német tenyésztő a drágább takarmánnyal (árpával) hizaljon, ha a német hentes azt nem fizeti jobban. Szerinte nem az a baj, hogy a német hizalt sertésanyag rosszabbodnék, hanem az, hogy a *kormány beengedi a német sertésml sokkal rosszabb amerikai, dániai s magyar sertésanyagot*, melyek tengerivel vannak hizalva s így *csak megrontják a német sertésanyag jó hírnevét*. (!) Vegyük

Pontos szétválasztás.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, 7. Alkotmány-c. utca.
PERTIK OTTÓ professzor felügyelete alatt készültök.

Lépfene ellen

• bírák, lovak, szarvasmarhák részére. •

Hónapokig eltartható hatásonan.

Biztos védelem. • Kiváló fekedésk.

Egyszerű könnyű kezelés.

Részletes tájékoztató, használati utasítás kívántra bírádnék.

Olcsó árak.

szállítja a Jenner-Pasteur-intézet következők ojtóanyagait, melyek a tudomány legújabb vívmányainak alkalmazásával előrendű szakírók által felügyelete alatt készültök.

Rapid szerm:

orbanékos fertőzésnek kitölti sertéseket 1—2 óra alatt biztosan megvédi a vesztől.

Tartós ojtás:

Vadonitáse, a sertéseket biztosan mentesíti orbanékos fertőzésnek, az ojtás után kéros utóháts néknl, a sertések nem fogynak le.

Mai számunk 20 oldal.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rowatzenlö Kovács Béla.

Hasznosabbi-e nevelni vagy vásárolni a teheneket.

Egyik gazdátársunk egy igen fogós kérdéssel fordult hozzám. Azt kérde tőlem, hogy a tej itéletének 11 filléres értékesítése esetén hasznosabb jobbjé-e saját nevelési úszókat állítani be a tehénszobába, avagy friss fejős teheneket vásárolni, amelyek ha kifejtetik, mézárzéki uton volnának értékesítenők. Itt tehát mindenek előtt az a kérdés, hogy mennyibe kerül gazdájának az úszó a fejétes pillanatig, hogy vajjon ezen az áron vásárolhat-e ugyanolyan jól fejétes tehenet vagy sem.

Ha e kérdés nem hozzám, hanem egy németországi gazdához fordított volna, úgy az a vásárló egész könnyen megadhatná, mert ott a fejős úszár tartása, ápolása és takarmányozása terén elég az egyenlőség is egy a számítás és összehasonlítás lehetésges. Nálunk azonban, a hol tudvalegőleg oly óriási nyagok e tekintetben a külfömségek, az összehasonlítás egyenesen lehetetlen. Egyik állatbónus számlán a kevés széndín kivétel az állatok egyék takarmányt soha sem látnak a ezek fejédes fejőképesség, tehát érték tekintetében is messze megelőtte maradnak a szomszédos majorban tenyésztett állatoknak, a melyek pedig, erőtakarmányon lesznek tartva, a borjúk pedig — fejődésüket elősegítendő, talán teljes mesterségesen is lesznek — esetleg 5—6 hónapos korukig is látva. Mindezenből az a kérdés nagyon érdekes az ott kiserőleg meg itt a nyilvánosság előtt megválaszolni, hogy esetleg mások is hozzá szólhassanak s így tisztább képet nyerjünk.

Lássuk mindenképp, mire becsülök külföldön, nevezetesen Németországban a hasas úszókat. Számos adatot találhatunk erre nézve a német iródomában, a melyek mindenike más és más értéket állapít meg s egyik és másik között néha 100, sőt több márká különbség is van. Így pl. Dr. Franck szarvasmarhatenyésztésében, a müncheni központi kísérleti állomás adatainak felhasználásával az úszó első évből takarmányozási költséget 212,65 márkában állapítja meg. Szerinte az úszó elfogytatás 1 éves koráig 835 liter tejtel, 290 font lenmagpogászt, 250 font rozskopát, 580 font zabot és 26 mázs szénát, Beösméri azonban, hogy ilyen takarmányozás mellett nem tejele, de hízó állatok nevelik. Okvetlenül szükségesnek tartja azonban, hogy az úszó egy éves koráig 136 liter teljes, 776 liter sovány tejet, 25 font olajpogászt, 235 font zabot és 8 mázs szénát elfogyasztson. Ez esetben, az előbbiben hasonló takarmányrakat számítva, az elfogyasztott takarmány értéke 70-50 márká tenne ki. Nagyon pontos számítást tesz továbbá A. Arnstadt. Szerinte legjobba ha a borjú 4 hetes koráig anyját szopta, mikor is elválasztván kap két hét hosszat naponta 8 liter teljes és 10 liter sovány tejet ezután 4 hétig napi 10 liter sovány tejet, $\frac{1}{2}$ font lenmagot, $\frac{1}{2}$ font zabot, $\frac{1}{2}$ font rozskopát és egy kevés szénát. Ennek idősebbi évgyves koráig naponta $\frac{1}{2}$ font lenmagpogászt, 1 font zabot, 1 font rozskopát és $\frac{1}{2}$ font szénát. Ennek alapján a következő számítást állítja össze:

A 4 hetes borjú értéke	50 00	márka
112 liter tej a 11 pfg.	12 30	"
420 liter sovány tej a 2 5 pfg.	10 50	"
310 font zab a 7 pfg.	21 70	"
310 font rozskopát a 5 pfg.	15 50	"
10 font lenmag a 12 pfg.	1 20	"
150 font lenmagpogásza a 8 pfg.	12 00	"
15 mázs szénma.	37 50	"
ápolás	20 00	"
Rizikó	3 00	"

Összesen: 183 70 márká.

csak a német hentések kizárólag a német sertésfészek terén ezek *husa mindig jobb, mint a külföldieké* (?) a gyűlés előidézők arra, mint *bebizonyított dolgot, hogy a német piacokra hozott sertéseknek alig $\frac{1}{10}$ -adrésze használható anyag csupán, a többinek minőségéről* mondja tovább: *jobb nem is beszélni!* (f)

A hentések és husiparosok panaszra ezen önértékes kijelentések dacára fokozatosan hangosabbá és mindinkább keserűbbé válik a német sertésanyag ellen.

A németországi sertésenyésztés a szűkségletet saját erejéből nem képes fűződni, a behozatal pedig mindinkább jobban kiszorították. Az élősértésbehozatalok megszüntetésével tehát a sertésbus, a zsiradékbehozatal öltött hatalmas mérvet és a szűkséglet legalább „*ugy ahogy*” mégis fűzőzve van. Most azonban, hogy a tervezett vámtarifa tételéből az látszik, hogy ezental sem az élősértés, sem a husbehozatal nem lehetőséges, foljajfűl a német husiparosság és hatalmas akciózt indít a határ újból való megnyitására.

Németország legkülönbözőbb vidékein általános a panasz a sertésbus drágasága és a vásári felhajtások elégtelensége miatt.

A berlini sertésvásáron az augusztusi felhajtás 10°/o-kal kisebb a múlt événél s míg 1899. szeptemberben 48 márká, 1900. szeptemberben 56 m. volt a sertésbus ára, addig 1901. szeptemberben 65 márká rugett föl a sertésbus ára. Délnémetországban még rosszabbak az állapotok. Mannheimben 66 márká, Stuttgartban 75 márká volt a sertésbus ára *) a felhajtások pedig állandón kicsinyek, az anyag pedig — mint azt a végződik igazgatóvága is elismeri — fokozatosan *„több kivívni való határ”* válik.

A német iparosok most ezen magas árak miatt annál inkább zúgolódnak, mert mint mondják: *„ez rossz anyagért drága pénzt adnak, azért az árért pedig méltán kivánhatnak — jót is”*.

Érdekes képet tárnak elénk a husiparosok országos szövetségi gyűléseinek letojásai. Megérdemli a fáradságot, hogy annak egyes momentumait elétárjuk.

A német husiparosok szövetsége Rostockban tartotta nemrég XXIV. szövetségi ülését néhány ernyzi tag részvételével. A napirend egyik tárgya: a berlini és a hannover-öldenburgi szövetségek javaslata a német hátradék az idegen állatbehozatal előtt való újbóli megnyitására.

Fóliát javaslat előterjesztésére *Almeister Burg* (Berlin) s előadja, hogy a német határ bezárása miatt az egész német lakosság szenved. Elsőben a német kisiparosok érzik ezen intézkedés hátrányait, azután a fogyasztó közönség.

Nem áll az agráriusok azon állítása — folytatja emelt szóval — hogy a német állattenyésztés a szűkségletet fűzőzni bírja. Hisz Westfáliába, Szlezviába millió és millió kg. húst hoztak be, a statisztika szerint, pedig nem hozták volna be azt, ha a beföldön elegendő vágóállat lett volna. „Ázaltal, hogy a német

mezőgazdaság a beföldön az állattenyésztés és hizálás terén verseny nélkül áll mostandán, a husnak minősége mindenütt megromlott”, mondja szóló. A német sertésenyésztők egyesületében nemrégiben azon nyilatkozott közkezdőként meg, hogy *„a német sertésenyésztés a legjobb az egész világon.”* „En azt hiszem, — szól tovább a szónok — hogy még egy pár kifogás a német sertésenyésztés ellen is tehető.”

Érdekeske azonban a „Deutsche Fleischer Zeitung” f. 6. augusztus 31-iki számában található következő hír:

„A német sertésenyésztés az összes államok élére vonul.” Ezen büszke kijelentés volt olvasható a német sertésenyésztők lapjában. Szerették volna, ha a mi uraink a most lefolyt szombati sertésvásáron Berlinben megjelentek volna, mert akkor, ha az urakban legkisebb igazságszérzet van, illeték a következőleg hangzanék:

„A mai vásárra való felhajtás a bizonyítéka, hogy a német sertésenyésztés és hizálás *kegyetlenül rosszul* áll. A mai berlini sertésvásár bizonyítéka annak — mert a berlini vásár a legnagyobb, tehát legmértékesebb az egész országban — hogy a német mezőgazdaság nincs abban a helyzetben, hogy Németország szűkségletét sertésekkel elláthassa.

A vásári felhajtásból, 8668 darab sertésből alig volt 500 darab állat, mely a jogos követelményeknek csak némileg is megfelelt. A felhajtott sertéseknek legnagyobb része olyan sertés, melynek nincs ember, aki a fajtat megismerje, vagy hirtetségi állapotról beszélhetne. És ilyen kiverő portekáért (Schundware) mégis messze az érdekelni felül kellett fizetni. A legkevesebb is megfolyt sertésért fizettek 61—63 márkát és azon felül.

Ma oly állatok voltak felhajtva, melyek igazán a vágatási és vizsgálati díjakat sem érik meg, a legnagyobb rész pedig teljességgel hasznavehetlen anyag volt. És ilyen viszonyok között a kormány mégis az idegen sertésbehozatal tilalmazza! Homok van a szemekben, ha állattulajdosok alkalmával a kormány képviselői előtt egyes mintapéldányokat a kiállított sertésekből fölvezetnek!”

Lebecsült ismét a függőnyt, melynek nyitlanság a dolgok titkosabb rejteke bepillantatásnak. Nem mind arany ám, német testvéreinknél sem mindig, ami fénylik s van ám tehát ott is másféle sertés a kerítés mögött, nem csak olyan, a milyent kintün autotip képeken látunk az ő képes újságjaikban s olvasunk pedig betűkben huszonötök kiadást megért „Moderne Schweinezüchtung”-ban.

De épen ez a körülmény megadja a reményt arra, hogy Németországból mesterségesen kiszorított sertésnek előt a határ ismét meg lesz nyitható, mert a német mezőgazdaság hármennyire fejlődik is, nélkülöz azokat a természetes kedvező viszonyokat, melyek egy magasabb álló sertésenyésztéshez szükségesek és a folyton fokozódó szűkségletnek eleget tehetni nem fog. Már pedig az éhes gyomor sertésbus helyett, dicsekedéssel elnémitani a német gazdák sem tudják.

— Dorner Béla.

* Korunkra átszámítva, métermértékben, a sertések ára szeptember végén: Stuttgartban 164,—174 90 korona, Augsburgban 165,—157 90 korona, Berlinben, 143,—145 70 korona hussulyban. Kőbányán 120—105 korona hussulyban (92—93 korona előnyű ában).

A szalmát és istállóbert egyenértékűnek veszi a trágyával.

A második évben járó borjú már kevésbé duvan takarmányoztatók. Kap naponta 5 font szénát és 2 font erótakarmányt. Kétsz ez egy év alatt:

18 mássa szénát á 2,50 márika	45,00 márika
730 font erótakarmányt á 7 pfgr.	51,10 "
Ápólas	20,00 "
Rizikó	6,00 "
Összesen	122,10 márika,

Miután a 2 éves, vagy 1—2 hónappal idősebb úszók Németországban rendszeresen leborjaznak, számszerűsít nem folytatja Arnstadt s az előző borjazó úszó takarmányozási és felnevelési költséget 305,70 márikában, vagyis 386 korona 84 filléren állapítja meg s maga is abban a nézetben van, hogy az úszó csak az eszeten éri meg az ért, ha jól tejlének beválik, ha ellenben mérszártszerű uton kell értesíteni, vagy rossz tejlével lesz, a gazda határozatlan ráfizettet, mert ilyen árban nem tudja értesíteni.

Nálunk Magyarországon nagyon kevés tehenek tejtelenek 360 koránál, s a jobbak közé tartanak azok a tehenek, amelyekért 240—300 koronát fizetnek s melyek átlagban tehenéink értékét 200 koronán fel nem lehet becsülni. Természetesen ezen állatok nem is részeseink olyan takarmányozásban, mint a minő Arnstadt éri, hanem sokkal, de sokkal rosszabbban. Tegyük tehát egy számitást, hogy mennyibe kerül nálunk egy először leborjazott tehen s tekintünk el e közben a legelső s legrosszabbaktól s tegyünkünk középt utat megtalálni. Bocsássuk mindjárt előre, hogy nálunk 8 hétig — esetleg 10—12ig — szokás a tarka borjuzó szoptatni, nyáron át pedig rendszeren 6 hónapig legelőn tartjuk azt. Az első nyolcz héten szükségelt lehet a borju napi nyolcz liter tejet, az utolsó két héten $\frac{1}{2}$ literig csökken a zabot, $\frac{1}{2}$ kg szénát. Azon túl 1 éves koráig a kg zabot, $\frac{2}{3}$ kg szénát vagy legelőt. A legtöbb helyen a zab ugyan el is marad, más helyen a zab mellé kg $\frac{1}{4}$ kg. olajpácást, vagy $\frac{1}{2}$ —1 kg. korpát, némileg jobb tehénzeszettekben azonban az 1 kg. zabot, vagy ugyanannyi rozskorpát tényleg kap a borju.

Egy éves koráig szükségelt tétel:	
448 liter tejet á 11 fillér*)	49,28 korona
300 kg. zab á 10 fillér	30,00 "
327 kg. széna á 4 fillér	13,08 "
legelőbér	18,00 "
ápólas	20,00 "
rizikó	4,00 "
Összesen	135,28 korona.

Az istállóbert és szalmát egyenértékűnek veheti a trágyával, az 1 éves úszóborjura tényleg kiadásunk 135,28 korona. Lehetne ez összegget némileg alább apasztani, ha a borju csak 14 napos koráig kapna teljes tejet, azután napi 15 liter keményítővel (30 gramm literenként) kevert sovány tejét kapna 8 hetes koráig. Ezáltal nemcsak 15,96 korona (sovány tej 4 fillér keményítés 1 fillér) megtakarítás mutatkozna, a borju is jobban fejlődne.

A második év alatt, a szokásos takarmányozás mellett elfogyaszt a borju:

720 kg. szénát á 4 fillér	28,28 korona
385 kg. erótakarmányt á 10 fillér	38,50 "
legelőbér	20,00 "
ápólas	20,00 "
rizikó	6,00 "
Összesen	110,78 korona.

Ezzel azonban még nincs befejező a dolog, mert nálunk a legtöbb esetben is 27 hónapos korban borjazik le az úszó, felvéve most már ezen legjobb esetet a két éves korig

felmerült kiadásokhoz, a második év egyneved kiadását még hozzá kell adnunk. E szerint tehát kerül a borju:

egy éves koráig	135,28 korona
kétes koráig	110,78 "
a következő három hónap alatt	27,64 "
Összesen	273,68 korona.

Ha már mostan tisztán csak a pénzügyi oldalát tekintjük a dolognak, az a kérdés kaptaunk-e ilyen összegért megfelelő fejéshetenek vagy sem. Figyelembe kell azután azt is vennünk, hogy a vásárolt tehenek borjújvelédelmet nem adnak, ellenben ha saját nevelésű tehenek vannak e bár csekély jövedelem sem hagyandó figyelmen kívül. Ugyancsak pénzügyi okokból azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a friss fejés tehen ára, különösen ha jól tejlő, rendszeren magas, kifejt állapotban pedig sokkalta alacsonyabb, s ki kell előbb hízaltatni, hogy ugyanolyan áron adhassuk el, mint a hogy vettük. A kihízalás azonban jelentékes kiadással jár, amely kiadás a teljesértelmű tehen iránt. Saját nevelésű tehenek is vesztékesek értékükből az elüzlés alkalmával a látszólag nem jövedelmező kiadásuk is van rájuk a száron állás idejéig által, értékük azonban a leborjazás pillanatában ismét emelkedik, sőt éppen mert a borjubarj ut értéket produkálnak, soha sem süllyed értékük annyira, mint azon tehenek, melyek tenyésztésre nem, csak fejésre használtunk. Igaz ugyan, hogy a ké- hónapig vagy 6 hétig tartó száron állás alatt momentán meg nem terülő takarmány kiadások vannak, ezek azonban a a borju értékével buszban meg is térülnek.

A teheneknek csupán tartása nem lehet tehát hasznos hajtóból, mint tenyésztésük s ez készíti a külföld azon gazdaságait, melyek utalva vannak fejéshetenek vásárlására, a mikorális iránt. Csakis lyondok, ha sikerül az által a tejlőképesség fokátok s a fogék a tejlés tartama meghosszabbíthatik, válhatik hasznosabbjóbá a tehenítés a tenyésztésen.

Az sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a vásárlásnál nagyon könnyen csalódhat a vevő. A tehen igen jó tejlőnek látszik, megveszi ennek következtében jó drágán s egy-két hét alatt kiséli, hogy rossz tejlő s csak felannyit ér, mint amennyire tén. Saját nevelésű úszóknál ez az eset nem állhat be, mert azok mindenkinél egyenlo nagy a tejlő nevelési költség, s ha mint tehen nem válik be, felhízaltván, emig sincs ratta vesztesége. De meg módjában van a tenyészedyeket cselesteri megválasztásában az utóok tejlőképességét folytonosan javítani s így előbb-utóbb jó fog tejlőni egész tehenállomány, hogy vásároló állatoknál aligh érheti el azok tejlési állagát.

Legnagyobb bajuk azonban a vásárló tehénzeszettek, hogy istállójuk folytonosan tele van betegséggel. Nem is lehet ez másként, mert a folytonosan vásárolt új s új állatok egyike ezt, másiká amazi a betegséget hozza magával, minak folytatja az egész istálló s legkülönböztet hazulásokkal tollak meg s állandó tanyájává válik a fertőző betegségeknek. Az ilyen istállóban azután nemcsak az állatok betegeskednek, de veszélyes a termelt tej az emberre is.

A vásárolt tehénzeszetteknek a tenyésztett tehénzeszettek szemben, a felsorolt igen jelentékeny hátrányuk mellett csupán két előnye van, azok közül is az egyik csak látszólagos. Az egyik előnye miként már említett, hogy a tehenek soha sem állanak száron, mert apadában levők eladhatnak vagy hibóba kerülnek. Ennek következtében az ilyen tehénzeszettek körülbelül 300 literrel több tejet adhatnak be darabonként, mint a tenyésztett tehenek, ami 11 filléren számitva 33 korona nagyobb bevételnek felel meg. Az elüzlésig azonban a tehen értékét legelőbér s emyvel apad, s így a tenyésztett tehenek borjuiakkal valóban több

hasznót adnak a vásárlóknak. A másik előnyük, hogy egészségi állapotukul kevésbé kell törődni s így nyugodtan istállózuk közé folytonosan s így nem szükséges legelőt fentartanunk s talán egyhány perzentel a legelőtési idő alatt több tejet is adnak. Ez azonban olyan csekélység, mely a számos hátrány által bőven feleltetik.

Végül azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a folytonosan — eseten, száron, hóban, fergekben — a vásárolt bujni nem kellemes foglalkozás s mert a gazdának drága az ideje, figyelmen kívül ezt a tételt sem szabad hagyni.

Mindzek után — én részemről — azért nem tudom ajánlani a tehenátást, mert ez nem magyar embernek való foglalkozás. A magyar ember szereti állatait s nem tekinli azokat egyszerűen szivarának, amely kifőcsas s azután eldől, ilyen dolgra legelőbér akkor adna a fejét, ha jelentékes és bizonyos hasznót látna azon. Miután pedig a jelentéketlen haszon sem bizonyos, jobb megmaradunk tenyésztéskem, ahol tudással s nemes ambícióval csakugyan teremthetünk feltűntő.

Kovácsy Baluga.

ÁLLATEGYSZÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Huszty Ferenecz.

Baktériumok a tejben.

Nem ritkán hallani tejlés történet megzéscsekről, melyek némelykor haljalk kimentelők. Ilyenkor első kérdés az, hogy miképen idézhető elő a tej a megbetegedést? A felelet az, hogy vagy mérges anyagok voltak a tejben, vagy *ferdőző cseirétek* — *baktériumok* — tartalmazott. Ezutal a tej fertőzőképességébe önjának foglalkozástól értelemben, hogy *minden áldog mennyi fertőző cseirét, baktériumot* tartalmaz a tej és hogy ezen betegséget okozó mikroorganizmusok *nem beszámítási* alá esnek. Igaz ugyan, hogy nem szabad egészen tekinteten kívül hagyni a mérges anyagokat, miket a tejlő állatok esetleg mint *vegyi mérgek* vesznek fel a szervezetbe és a tejlés ismét kiválasztatnak, továbbá az élő növényi szervezetek (szaprotta és pathogen baktériumok) kívül, esetleg a fejés, szállítás, tejlékezés stb. közben a teje került *dotlen, idegen anyagokat* (szenny, trágya, arol, stb.) sem, melyek a tej tisztaságát és esetleges jódság sokszor nem csekély fokban befolyásolják.

Ha az állatok ismeretes fertőző betegségeire gondolunk, melyek esetleg az emberekre is átragadhatnak, azok körülménye között (éppen csak az é körülmények, gimók, stb.) és azokra az eszetre, midőn tej évezete után fel-nöttek és csecsemők száronyas és tömeges megbetegedését észlelték, lehetetlen a tej és származási helye (tőry) körül valómi ok összefüggést nem találni. Embereknél történt tömeges megzések után a tejet vagy és bakteriológiai vizsgálatainak azelő körülménye között vizsgálataok kétséget kizárólag kiderítetők a tejen levő fertőző anyagot. Ismeretes pl. a csecsemők kolérjára (cholera infantum), mely késő nyáron oly sok áldozatot kíván a gyermekvilágból; e betegség fertőző tejl történet megzészere vezethető vissza. Felnötteknél a különféle bélbajok és a bél hurutos megbetegedési fertőző tejenek kizárólag létrejöveteleiket. Tehenek tőgytulajdonos megbetegedésekor nem egyszer oly tejt nyertek, mely halálós betegséget okozott; szá- és körülményben szenvedő tehenek tejlének évezete után szintén halálós kimentelők megbetegedésekről olvastunk.

Zammil szerint Máltában egyes csaldokban igen heves gyomor- és bélbajok lépnak fel, melyek gyakran halálosan végződnek; a bakteriológiai vizsgálata megzérés okát egy íven mérgező hatású baktériumban találták. (*Bacillus enteritidis* sporogenes.)

*) A körülményen 11 fillér szerepelvén, itt tehát ugyanannyit vettem számitásba.

E felsorolt néhány példa után és mielőtt a tejen leggyakrabban előforduló növényi eredetű gombákat elősorolnók, figyelemzetünk kell még arra a körülményre, hogy a tej baktériumokl fertőzve lehet nemcsak a *työgyén* békül, hanem igen gyakori fertőzésnek van kitéve épen a *työgyén* kúvíví, tehát fejés közben és után. Maga a fejés folyamata a fejő kezének tisztátalansága, a gújííóedény, a tejes kannák, a szállítás közben tanított hanyag gondatlanság, a teljes edények tisztogatására használt víz és ennek minőségének minősége, a talaj, de különösen a trágyával és trágyás állomással érintett talaj, a berendezési tárgyak stb. stb. mind komoly károsító tényezők a tej tisztaságának megítélésénél. Mindezekhez járul, hogy a tej — mint ilyen — épen a fertőző csíráknak melegágya. A baktériumok mesterséges tenyésztésére laboratóriumokban is a tejet használják, mint kúvívíó tápláló anyagot. Teljesen egészséges baktériumoktól megóvíó a tej tisztaságát, hogy előnyös talaj a baktériumok növekedésére, hogy már órák múlva is 1 kchem. tej egészen 100,000-ig menő baktériumtartalmat tartalmazhat.

A tej baktériumtartalmának megítélésénél mindig tekintettel kell lennünk a gazdaság célzatra vagy szegényebb berendezésére, a tisztaságra és a szakértelmű *teigler* *Marshall* C. három óvig tartó munkái a tej gazdaságot vizsgáló bakteriológiának és megállapította a tej baktériumtartalmát. Kiváló gondattal és tisztasággal kezelte tejgazdaság tejeit 1 köbméter számítva 15,000-ig alul tartalmazott baktériumokat, szegényebb berendezésű tejgazdaság teje 1 köbméter számítva 40,000 és 70,000-ig, míg egy gazdaság *teigler* *Marshall* C. közömbösen, minden 10 akarat és berendezés híján kezelte a tejet, 180,000-ig feil volt a baktériumtartalom köbméterenként.

A baktériumcsíráknak a tejen való bámulatos gyors elszaporodása végül még az időjárásról is függ. Küztudomású dolog, hogy a fertőző csírák a meleg időjárásban jobban elszaporodhatnak és megővíó a tejet a hideg időjárás vizsgálatok a tejet a nyári hónapokban inkább fertőzöttenek találták, mint a hideg és hűvösebb évszakokban, mert maga a meleg réz is a baktériumok elszaporodásának és életképességének egyik feltétele. Ha egyes szerzők a téli évadban találtak magasabb baktériumtartalmat a tejen, az így magyarázandó, hogy a tej a meleg istállóban, zárt ajtókkal, kevéssé vagy alig szellőztetett helyen kezeltetett és ez esetben a szellőzopotott levegő baktériumai kerültek a tejebe.

Igen elismorított volna, azonban, ha a közzét számadatok egytől-egyig pathogen baktériumokra vonatkoznának. A tejen előforduló baktériumok a két főcsoportba osztandók. Szaporodók, azaz olyanok, amelyek a tej rendes lakói és ártalmatlanok az ember egészségre, másrészt olyanok, a melyek ártalmassak, ezek a pathogen baktériumok. Ez utóbbiak közül is legfontosabbak azok, melyek meg a työgyén belül károsítják a teje, úgy hogy az állat valamely betegségben szenved és a betegség okozója, a baktérium valamely módon a työgyre kerül és innen a tejebe.

Wolensky megállapította, hogy pl. a lepfénét okozó baktérium csak abban az esetben volt a tejen felfedezhető, ha egyes fertőzéses alkalmával valamely véromléseket okozó baktérium kering a vérben és így a työgyben keletkező véromlésekkel a lepfénébacillusok is átmennek a tejebe. Számos baktériumok a työgyben mechanikailag oda jutott idegen anyagokat tekintendők, melyek vízres vagy helybeli ányagok folytán kerülnek a tejebe. A száj- és körömfejés még eddig ismeretlen ragályos szinten a työgyben felfedezhető és az ilyen työgyből fejt teje a fertőzés közvetítője lehet. Egyes baktériumok, pl. a bivalyves okozói, a vérből átmennek a tejebe, mely esetben persze a tej továbbítja a fertőző anyagot és újból meg újbólvaló mesterséges átjótás

lörténik abba a szervezetbe, mely az ilyen tejet élvezte. Himlőbeteg állatok teje a kiütés tartama alatt fertőző még akkor is, ha a työgy egyébként egészséges. Ilyen tejenek forgalomba való hozatala tilos.

A gümőkórnak az emberiség közt való borzalmat, megérdesben a tejen kétségkívül fontos szerepe jutott. Igaz ugyan, hogy az erre vonatkozó direkt bakteriológiai vizsgálatok százalékában még ezeideig igen eltrő adatokat szolgáltatának, másrészt még nincsen kizárva az, hogy nem is régen talán azt, amit mi ma algümőkórnak mondunk, valóságos, a Koch-féle bacillus által okozott gümőkórban jeleznek; még továbbá még szigorúan tudományos kísérletek is gümöbacillusról beszéltek, ahol csak egy saválló, bizonyos festési eljárásnak a Koch-féléhez hasonlóan festődő pálcákra alakú baktériumról lehetett szó. Mindazonáltal a gümőkör terjesztésében főképen a työgygümőkörök állatoktól származó tejenek általánról szerepel tudományon ma szabad. *Dr. Zöllner* és *Baumgarten* megállapították, hogy a tuberkulózis okozója a vérből átmev a tejebe, mégis azt tartjuk irányadónak, hogy csak a gümőkör külső jelenségeit is mutató állatot zárjuk ki a tejtermelésből, mind amelynek teje minden körülmények között fertőzőképes. *M. Dox* a berlini piacci tejen (56 próba) 30%-ban gümöbacillust, 27%-ban gümöbacillushoz hasonló saválló pálcákra alakú baktériumokat és 62%-ban a láncos genyendű coccut talalta, mely utóbbi a csecsemők béluhurájának gyakori okozója. Átlag tehát a vizsgált tejenek $\frac{1}{3}$ -része baktériumtól mentes, a többi fertőző.

A láncos coccut (*streptococcus*) egyébként más szerzőkél is szerepel és nem is kis százalékban. *Zayner* igen gyakran találta *Helens* O. pedig 186 tejpróba közül 106 esetben. Az ugyancsak genyendű coccut szőőifirszertü coccut (*staphylococcus*) sem ritka a tejen: *Krigger* tejen talánálta, *v. Hellens* szintén említi.

Érdekes *Karlinski* és *Eiselberg* tapasztalata, hogy a vérbekérült genyencoccut bekérülnek a työgybe s így a teje, mikor is a szopós nő 10 órára és továbbra is ennek követőbenyeményekbe a gazdák által régi néven jó ismeretűjült békás, az ú. n. újzülűtöltés és érverűsítés, mely okozk, borjúk és malacok között sokszor óriási pusztulást okoz.

A *baillus* coli, mint az ember beleinek különben ártalmatlan és rendes lakója, mely az adott körülmények között éppen nem közbűző, a giesenai piacci tejen igen sokszor találtattuk, míg *Rowland* és *v. Hellens* a tej 90%-ban találták. *E. Klein* egy londoni tejenpróban a diphtheria okozóját talált tisztán. *Fühl* tej által okozott újzülűsárgust emlit és Hamburgban az 1897-ben augvuszt középetől szeptember elejéig előfordult 134 tífuszmegbetegesítő közül 61 eset egy bizonyos helyről származó tejenek élvezte utána történt fertőzésből eredt.

A gümőkörhöz igen hasonló algümőkör észlelték teje élvezte után *Herbert*, *Klein*, *Rabinowitch*, *Pavietti* stb.

Klein 100 londoni tejpróba közül 7 esetben talált gümőkört: *Marsons* a napólyi tej (126 próba) között *Beau* a békás tejenek teje általában 60–70%-ban fertőzőképesnek bizonyult. *Hirschberger* gyöngyörök tehenek tejeit 20 eset közül 11-szer fertőzőképesnek találta; *Ernst* a vizsgált esetek 50%-ban, *Obermüller* pedig még magasabb százalékban.

A kopengháji tej 28 eset közül 4 esetben gümőkört okozó kódot adott és a kódot az orsi tej $\frac{1}{3}$ -dával *v. Hellens* idézte elő kísérleti állatokon a gümőkört.*

*) Teljesség kedvéért említtük csak, hogy laboratóriumokban az egyes tejenek vizsgálatánál gümőkörökkel *Bac. mesentericus* *Bac. coli* *Bac. communis* és az *Odium lactis* találtak. *Ostergaard* tanja a lepfénhez hasonló streptococcus és egy más vizsgálat az ismeretes lepféne okozóját fertőzőképes állatokban.

Igy folytatódatosan még egész hosszú sorolt lehetne az e tárgyban végzett vizsgálatoknak felemliteni, annak igazolásával, hogy a tehenek teje mily fontos elbírást alá esik egészségügyei szempontból és hogy különösen a gümőkör elleni küzdelemben, mily nagy mértékben követendő figyelemmel. A legfontosabb körnözött baktériumok felsorolása után még megjegyezzük általánosságban, hogy lázasan megbetegedett állatok teje sohasem veszélytelen; a työgybeteg állatok teje egyszerűen elítélendő volna forgalomba való bocsátástól és hogy az eltes előtti 1–2 napon, valamint az eltes utáni héten fejt tejt emberi ételdre nem alkalmas. A tejen olyan baktériumok is szaporodhatnak, melyek annak színet, szagát, tehát kiznézését és ézzésállást már külsőleg is könnyen észrevehetőleg megváltoztatják. Így hallunk aztán *ahud* tejről, mind a tej rövid állás után megsavanyodik és benne *Hueps* szerint állandóan ott találjuk az e folyamatot létesítő baktériumot, a tejsavas erjedés okozóját (*Bac. acid* lactis). Mások *kefir* halunk (a *Bac. cyanoogenes* által előidézve), *piros tejről* (*Bac. prodigiosus*, *acina rosea*), *sárga, keserű tejről* stb. Mindezen és egyéb esetekben a tejenek külsőleg is könnyen észrevehető elváltozása figyelmet fog ébresztieni.

Figyelemzetünk kellett a tej esetleges baktériumtartalmára, mert így ismerünk táplálószeret, mely az emberi háztartásban fontosabb volna mint a tej. De nem szabad felednünk, hogy a szopós állaink elsős és ez időben kizárólagos tápláléka szintén a tej. A legfontosabb pedig kétségkívül az, hogy a gümőkört terjesztő tyenezők közül a tejenek igen nagy szerepe jutott. Az egész művelt világ ma már óriási aggodalmással fogott a gümőkörös fertőzéstől, mert a kizárólagos kiutatásához és ennek alapján e közegészségügyileg és gazdaságilag egyaránt fontos esak elleni védekezéshez.

A tejenek egészségügyei szempontból való helyes elnézésre sok tekintetben támogatóni fogja azok áldos és ma már széles körű munkáját, kik a gümőkör terjedésének megállítására csoportosulnak. Ez az a kérdés, melynek megoldásához még a legújabb kutatások terjesztésének kiutatásához és ennek alapján e közegészségügyileg és gazdaságilag egyaránt fontos esak elleni védekezéshez.

Kovácsik Károly.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

519. kérdés. Egy tábla középalkotűsűgű fekete vályogtalaj kevés homokkal és sárga agyagtalajjal a folyó éven tengeri termelt a mult éven hercuerga vetett búzát hozott. Most búzával akarám bevetni; minthogy a tengeri után mindig gyeves termést kapunk, istállótrágyával pedig megtermett most lehetne, azért műtrágyafelcsórás szeretéim hogy termése bírni. Kérdem az adott esetben, melyik volna a műtrágyák közül legajánlatosabb? 1200 00-iles holdra mennyit? Azt a vetés előtti a szántásra, vagy szántás előtti szórásom el? végre az eszleg ajánlatom mely gyárosnál avagy üzegnél szerethetem be legmegbizhatóbban. Cs. Gy.

520. kérdés. Amennyiben nálunk elterjedt szókás, hogy az ugarolást és a kevért gyeveslyeblre és a vetésztántást pedig sokkal kedvezőlyebbre eszközök, kérem azért velem tudni, helyes-e ezen eljárás? A. O.

521. kérdés. Mit érthetünk „fornális” czukorrépa alatt s milyennek kell annak lennie, hogy átvételre a cukorüzletbe, egyáltalán milyen súlyú répa tartozik átvenni. S. T.

522. kérdés. 3000 holdas birtokot kezelik 15 óra. Irásdon. A gazdaságot hében adta, a hérlő a szolgálatot meghagyta. Tekintve hosszú szolgálati időmet, úgy szerettem kérni a szerkesztőjét, lenne szíves közölni, hogy az új törvény értelmében minő vétkelést követhetlek és egyáltalán van-e jogom követelni, esetleg törvényen van?

Dr. Gy. elfelelt.

523. kérdés. Közép-kövérítő vátrog és elég erősen levegő talajmóra szuperfoszfát hoztattam. A gyár 10 q chiliszlómetrot is küldött, mivel szintén kísérletet hajtottam tenni, miután a természetett buza szalmája a buja növény követhetetlen mindig megdő. Lenne-e eredménye annak, ha a salétromot kevés előtti más fogással volna be talajba vagy esetleg eltartotta lenne-e a salétrom tavaszig fajtrágnak. A salétromot mindenesetre magányosn alkalmaznám.

Cs. Gy.

524. kérdés. A nyár utolsó jó minőségű és jól előkészített földbe özi borost vetettem, a kedvező időjárásnál gyönyörűen fejlődött a borsó, egy annyira magos, az eszembe jutott földet. Hogy ez a buja fejlődés majd a tavasszal meg ne bosszálja magát, mi a teendőm; levágassam-e a borsót, vagy a száraz fagyok behálvalva legeltessem-le?

Sz. G.

525. kérdés. Szomszédágamban van gr. M.-nek különösen szép szőlője, a birtokgyáráról az úrfagorékok a takarmánynövény lekasálása után felszántván, rendszerint erősen lehangerezik, mert úgy mondják, lymondó a talaj hajcsoséggal megbontják és ezáltal a földnedvséget is megköti s a talajt a további munkára jobban előkészíti. Másik tekintettel birtokos szomszédom ennek éppen ellenkezőjét állítja, az mondja, hogy a földi hajcsoséga a lehangerezés által nemcsak hogy előbontja nincsen, de sőt inkább helyre van állítva s ez okból a negresség elpárolgása jobban elő van mozdítva, ami a további munkára kevésbé káros. Ohajtanám tudni, e két szemközti állás melyik jár a helyes utat. *Cs. S.*

526. kérdés. A földmunka megkezdése előtt a lapjuk kérdés és feleletek rovatában kis tehenesek részére a téli időnyre egy értendő összeállítást. Rendelkezésemre áll kellő mennyiségben elég jó minőségű zabos kukoricát (száriót) réti széna, tavasz őrpalmasa és répa. *F. E.*

527. kérdés. Sziveskednék velem közölni, hogy sörvényem darabonként és naponként hány kiló takarmányrépát adjak? *B. Gy.*

528. kérdés. Egy bérlelő jó és rossz minőségű szénája részint fedél alá, részint kizabálja el a kertek betámasztás szert. Elvégezvén az ősi vetést, tavasszal alá keverik szántatán. De mivel a bérlet nem tudta, az ország a bérletet más bérlelőnek adta át, anélkül, hogy a régnél erősebb tudomása lett volna. A becsüsk felvetve a leltárt, azt hogy hol mennyi van, kitüntették, de a széna minőségét nem vették fel, a vetéseket is leltározták, de ismét elfeledték kitüntetni, hogy melyik van géppel és melyik van kézzel vetve. Az ország így átadta az új bérlelőnek a földet, azon kikötéssel adta át, hogy a bérlet lettele után tartozik egy, mint kapta utódiagnak átadni. De mivel a leltárban a vetés mikéntje kitüntetve nem volt ép úgy, mint a széna minőségét sem, kérdem, milyen szént és kézi vagy géppelvetéssel kell-e a bérlelők átölgátolniam? *D.*

529. kérdés. Ez év március havában egy őszszel felszántott 45 k. holdas táblát, holdanként 1 mm. 18%-os csonliszt szuperfoszfát beszórván, lucernával betvettem. A műtrágya erő fogasolást a lucernára tövisboronárral kapott. A lucernára első, gyenge termése június hó első felében lett lekasálva, a másikkal zöldtakarmányt a jármók ökrökkel kívánom felvetni. Első adagolás után azonban az őszes ökrök megbetegedtek tőle s köhögés mellett kököszerű tünetek mutatkoztak, miert is etetésével kell lelkelt

hagynom. Ugyanez az eset ismétlődött augusztus végével is, amikor a kísérletetönt egyelőre ökröknek zölden adtam a második kaszálással s amindén ezt szarítva is megkísérlettem, az ökrök mind nagymértő hasájtást kaptak, sőt egy év erős bőgyládasban el is hullott. Kérek felvilágosítást az iránt, hogy mi okozhatta a fent lelt esetet? s hogy a takarmánytermesztésnél meg kell-e a szuperfoszfátot csak a talajra, melyhez hasznoltam és a szakkönyvekből, sem pedig a szakkönyvekből eddig nem olvastam. *J. B.*

Felelet.

Buza műtrágyázása. *(Felelet az 519. sz. kérdésre.)* Ha a tengeri talaj gyenge buza székot teremni, más elővetemények után pedig jó, akkor e körülménynek nem a talaj tápanyagszegénysége az oka, hanem az, hogy az adott viszonyok között az ott természetett tengeri nem jó előveteménye a buzának, minden valószínűség szerint azért nem, mert a tengeri talajok a buza növekedésére kevésbé alkalmasak, az az erőforog fenn, akkor leggye szertiben és legelősebben a természetett tengerinek valamely korán érő félésséggel való felszerelésével lehet a bajt megszüntetni, nem mintha műtrágyával nem lehetne a jelen esetben a termést fokozni, hanem mert az ajánlott eljárás jóval olcsóbb. A felszántás után ajánlom, hogy alkalmazzon magyá, holdanként 150 kg. ammoniak szuperfoszfátot, azt hintse el a vetésztáns előtt és a vetésztánsal takarja alá. A beszerzési forrásokat illetőleg tájékozást nyújt a *Köztelek* hirdeti rovat. *Cs. S.*

A különféle szántások melege. *(Felelet az 520. kérdésre.)* Ha valaki a talaj három szántás kap, akkor az első szántás legyen a legsekélyebb, a második legmélyebb, a harmadik valamivel mélyebb, mint az első, ha a talaj bikkonyt vagy valamely más talaj javító növényt termelt. Ha gabona után szántják háromszor a talajt, akkor az első szántás a legmélyebb, a második legyen 4-5 cm-re, a szántás itt is a legmélyebb, a különbség az egészben csak az, hogy a harmadik szántásnak jóval mélyebbnél kell lenni, mint az elsőnek, körülbelül 10—12 cm-ek. *Cs. S.*

Abnormis cukorrépa. *(Felelet az 521. sz. kérdésre.)* Arról, hogy mit érthetünk abnormis cukorrépa alatt legjobban tájékozódhatunk, ha azt megállapítjuk, hogy melyek a jó cukorrépa tulajdonságai. Ezek a következők: a répa nem legyen elágazó gyökerektől, az u. n. lábás répák, a mielő a répának két gyökere van, a zelleralakú répák, a melyek főgömbölkésűek alá számos gyökérrel, nem felelnek meg a gyáros igényeknek, mert a gyárosok neheze megcsinálni, azoknál a tisztítás közben a gyökér meg kellőik veszendőbe. A répa súlyát a gyárosok 05—1 kg. között, a nagybőr répák rendszerint cukorszegények. A répa cukortartalma legalább 10—11% legyen. Az a répa tehát, amely ezen tulajdonságokkal nem bír, abnormis cukorrépa. Miután azonban a teljes hibában és a teljesben javíthatatlan répa között igen nagy az átmenet, a legtöbb esetben esalis a gyárosokattól függ, hogy a nem teljesen hibátlan répákat átveszi-e vagy nem. *Cs. S.*

Gazdasági végkéllégítés. *(Felelet az 522. sz. kérdésre.)* Ha a gazdaszást a bérbeadótt birtokon 3 érdekel fél közös megállapodása alapján magyá gazdaszást végez, akkor a bérbeadótt, akkor igényes nem. Szerződésben kitölti végkéllégítést, mint kiöltőn a törvény egyáltalában nem ismer. Csak a szolgálatból való jogtalan elbocsátás esetén lehet végkéllégítésről beszélni oly értelemben, hogy az illető gazdaszást ilyen esetben a földmúdsai időre járó széna javadalmának kifizetését követheti. *Sz. F.*

Buza salétromozása. *(Felelet az 523. sz. kérdésre.)* A fenforgó viszonyok között a buza salétromozásának egyáltalában nincs értelme.

A kérdéstevő szerint buzája a buza növény követhetetlen mindig megdő. Buja növényed pedig csak nitrogénnel bővelkedő talajon fordul elő, az új talaj egyelőre nitrogén trágyát alkalmazni buza alá egyáltalán a buza megdőlésének mesterséges előcsigésével. Az olyan talajon, mint a kérdéstevő szókott a gabonafélék alá egymagában alkalmazott szuperfoszfát legnagyobb terméstöbbletet előzi. A chiliszlómetrot esetleg csak főtárogatás után kellően a köllésgét és bizonytalanabban tézni a termést. A már megozatott salétromot legcélszerűbb lesz tavaszig szaraz helyen eltarítani, akkor sőtörőn megőrzeti és takarmányrépa alá alkalmazni. *Cs. S.*

Buza fejlődési borsó. *(Felelet az 524. sz. kérdésre.)* A buza fejlődési borsónak se a lekasálása se a lefelletése nem tándos, mert a borsónak reprodukáló ereje csekély és ezért a lekaszált vagy lefelletett borsón gyenge termést hozna, vagy a mi még valószínűbb, teljesen kifágya. Itt szerintem csak két dolog között lehet választani: ha a borsó a kedvező időjárásnál annyira megerősödött, hogy a székot őszszel adni meg kaszással, akkor legelősebb és felvetési vagy beszombolyánási, ez esetben természetesen tavasszi termése már nem lehet bízható, vagy pedig nem fejlődik ennyire, akkor nem bántani abban a reményben, hogy a fagyok a hó leste előtt lepereszik anyira, hogy a hótákarát nem juttatják ki. *Cs. S.*

Talajfertőtlenítés. *(Felelet az 525. sz. kérdésre.)* Az már nagyon sokszor elmondott, élméletleg és gyakorlatilag beigazolt dolog, hogy a hengerzések a talajt kizsírítják, mert általa a hajcsoséggal helyreállítják, miáltal az alsóbb rétegek víznél a felületre jutásért a felületig elmozdítják. Ebből azonban nem lehet következtetni, hogy a hengerzések a felső rétegeket juttatják, előmozdítják a talajmaradványok elkorhadását, a gomyagvak kikécsését éppen ezen okból, nem pedig a talaj nedvségének megőrzése céljából sok helyütt szokás a tarló lehangerezni. Szabályt érre az a tény, hogy a hengerzések a talajt sokat határozza a követendő eljárás, a talaj összetétele és az uralkodó időjárás. *Cs. S.*

Fejőstehek takarmányozása. *(Felelet az 526. sz. kérdésre.)* A tejlőképesség a tehen ő sajtszűrési tulajdonsága, mely magától az állattól függ s mely csak annyiban befolyásolható a takarmány által, hogy azon esetben, ha nagyon kevés takarmányt kap a tehen, akkor nem képes individuális tejlőképességét erőnyre juttatni, de márszert semmiféle takarmánnyal sem tudjuk a tehenet nagyobb tejlévalásztásra ösztönözni, mint a minőre szerszerűség fogya képesítve van. Ezért a tejlőképesség az, mely minél több fejőstehek takarmányozással rendelkezik, olyformán, hogy a tehenek a tejlévalásztást nem tőlő és jobb takarmányt, a kevesebb tejet elválasztó pedig kevesebb és rosszabb takarmánnyal etetünk. Ebből az következik, hogy okzerően csak az képes a fejősteheknek táplálni, aki tejlőképességét ismeri, miután pedig mi azt nem mondhatjuk a kérdéses esetben magunkat a tehenek tulajdonosai, hanem a tehenek arra, hogy a kívánt takarmányozási recipiét megírjuk. Anyit azonban így is tudunk, hogy a rendelkezésre álló takarmányra, r. széna, zabosbikkonyt és őrpalmasát meg arra sem elég, hogy a nagyon is középszerű fejőstehekkel kellően táplálni a nőrt az ajánljuk, hogy viselőjőn rendszerint a tehenek, valami alkalmatossá a mint ilyen, külső anyagoktól az őljárgócsát, maltaácsirát s buzakorpat ajánljunk. Továbbá azt is tándosuljuk, hogy a takarmányrépból származó a középnagy (500 kg.-os) áltára mintegy 20 kg.-ot, szént, zabosbikkonyt és számlát tesszen annyit, hogy a tehenek nagyjában jóllakjanak vele, ábrakt pedig juttasson nekik annyi amennyit az őljárgócsa, maltaácsirát s buzakorpat ajánljunk. Ez az egész, amit a zöld szántá mellől ajánljunk tudunk, mert leveleiben meg arról sem

tájékoztattot bennünket, hogy tehenei milyen fajtaújak s hogy körülbelül mekkora a tejelő-képességük. *Cselki.*

Mennyi répa ehető a sörékel napokint? *(Fólelet az 527. sz. kérdésre.)* Középmennyiségű sörékel 25—40 kg takarmánypépré tannacos naponta ehető, de vannak hiálók, kik 50 kg sőt több répat is adagnak, csakogy akkor többnyire hasmenést kapnak az állatok, a mi az ösztakarmány hiányos emésztését volna maga után. A takarmányra körülbelül $\frac{1}{3}$ akkora hízalóhatást fejt ki, mint a tengeri mutián pedig a tépa ára körülbelül sokkal csekélyebb, mint a tengeri árnak. 1/2-e, amellyel annyi takarmánypépré tannacos a sörékel ehető, annyi megbirnak, ugy hogy hasmenést ne kapjanak tle. Megemlítjük, hogy haszakorodolomban 60 kg takarmánypépré szokás 1000 kg. ólósulyra reudas adagnak tekinteni. *Cselki.*

Széna és vetések átszolgáltatása bérletnek. *(Fólelet az 528. sz. kérdésre.)* Az átszolgáltatásra név előzetesen kikötendő feltétel, hogy azok az év hasznosírt szerződésben vagy az ahhoz melléklendő letárban pontosan megjelölve legyenek, hogy továbbá az is kikötendő, hogy azon esetre, ha a bérlet ezen kötelezettségét eleget nem tesz, minő kártérítést tartozik.

Ha ez tehát nem történt, akkor a mostani bérlet érdekében áll, hogy ezt a kérdést most azonnal rendezze, mivel bérlete teletele után utódiának szintén anyi értéket átlatik tartozik, amennyit most átvett. Ezen okból a jó és rossz széna mennyisége pontosan megállapítandó, szinty, ha a vetések még befejezett nem nyertek, az ezekre vonatkozó kikötések részletes körülírandók, annak hozzátételével, hogy ezen kikötések nem teljesítése esetén az átadó bérlet minő pénzüsséggel illető az az erről szóló jegyzőkönyv hasznosírt szerződésbe csatolandó. *Hensch.*

Órök, lucerna okozta megbetegedése. *(Fólelet az 529. sz. kérdésre.)* A lucerna által műtrágyával használt szuperfoszfát, mint olyan, nem idező elő a lucernával ehető örök behurvat, illetőleg béglyuladást. Nem igen valószínű az sem, hogy a talán nagyon buja lucerna idező elő a zavartokat, az illen a szó az, hogy egy örök béglyuladást következtében ehhullott és hogy a lucerna száraz állapotban feletve szintén hasonló megbetegedést okozott. Sokkal inkább valószínű az, hogy a lucernán valamely gomba (roszeg-, esetleg penészgomba) szaporodott el, mely a lucernával az állat béglyuladást juttva behurvat, illetőleg béglyuladást idező elő. A lucerna kisebb mennyiségben és takarmánnyal össekeve nem bizonnyan nem fogja érvenyesíteni megindított hatását. *Dr. M. J.*

Gazdasági egyesületek mozgalma.

Roavatező: de Potiere Brano.

A Pestmegyei Gazdasági Egyesület gróf Klapka Gábor elnöke által szeptember 10-én légtörés-választmányi gyűlés tartott. A gyűlésből mindenekelőtt üdvözöltek a pestmegyei gazdák volt elnöke, gróf *Károlyi Sándor* főnöki választóból intézett levele és beszédét. A Főmegyei Gazdasági Egyesületnek az önálló választóterületre vonatkozó egyelőre tudomású veték, mert ez ügyben az egyesület már állást foglalt. Somogy vármegye gazdasági egyesületének a német agrárvárosok ügyében az egyesületre intézett átirat és a talán tudomású veték, a vármegye területéről 5 eselének s 5 munkának 100—100 koronával való jutalmazásra javaslatot tett. Megállapították a jövő tle népies előadások programját, mely szerint Halaosz és Dunapatajban házilag tanfolyam, 51 helyen pedig népies előadás tartása véleltet terbe. A lőtenyészési kerületekre néve előadott *Beniczky Adám* lőtenyészési bizottsági elnök javaslatát és ez értelemben tesznek javaslatot a megyei lőtenyészőhatóságnak.

A Baranyamegyei Gazdasági Egyesület szeptember 12-én Vaiszón sikertől állandításra rendezte az 1901. október 10-én tartott ülést. Aki a bíráló-bizottság *Ország* hódok elnöke által működött. A bírálat eredménye a következő: *Kisteleki Molnár Ferenc* 70 korona állami díj, *Vaiszón Simon József* 60 korona állami díj, *Vaiszón Károly* és *Kisasszony János* 60 korona egyesületi díj, *Iványi Varga Aron* 60 korona egyesületi díj, *Sámodi Kakas B. János* 40 korona egyesületi díj, *Kisteleki Mátyás János* 60 korona egyesületi díj, *Husz János* díj négyen, *Ótkoronás díjat* négyen. Bika-gondozási jutalmódjat kilenczen kaptak.

A Vas megyei Gazdasági Egyesület légtörés-választásának szeptember hó 24-én a vármegye-ház kisternékén *Ernausz Kelemen* elnöke által ülést tartott. Az elnök megnyílt beszéde után *Bester Károly* egyesületi igazgató-titkár beszámolt az idei állandítások eredményéről, melyek *Körmenden, Közégen* és *Hegyházaiban* tartattak. Az állandítások mindenütt jól sikerültek s a vármegye területén 3400 koronát eladó kisgazdák között osztották ki. A kisgazdák kötelező nyilatkozata értelmében díjat négy általánál a jövő évi pozsonyi állandításnál is fogja állni az egyesület, ha azok akkor még alkalmasnak bizonyulnak találati. A Szombathelyi új-állítandó javkivétel között ügye került ügyre szőnyegre. A vármegyeiben működő 23 tejszövetkező közül akárhány kifogást emelt a valgyár *Sárospatakon* és az *Ér* díj elnöke *Ernausz Kelemen* elnök evéghő szeptember 4-ére érkeztetve hirta meg a tejszövetkezők képviselőit. Az érkeztelzen 13 szövetkező volt képviselő s a vesprém javkivétel központ felügyelőjének a vármegyei felhatalósított értekezési megválasztottól töltött előket, hogy örömmel járultak hozzá, miszerint az aközpntlelésülj, még pedig *Szombathelyen, Ruda* és *Tárca* gazdák jóvá emvájussal hárva-bizonyok útszabot a gyárak. A miniszter helyt a főispánhoz, hogy részletesen megismerje a munkást s 6 mezőgazdasági eselődét az idén is 100—100 korona segélyben. Az egyesületi arka kéri a minisztert, hogy 24 mezőgazdasági eselődét a jövő évi, egyenként 50—50 korona segélyben. Végül bebeszélte elők *Szabad* város lőtenyészőhatóságnak átiratát, mely arra kéri a lőtenyészőhatóságot, hogy a kisbírtokok el-áprózást lőtenyészőhatóságnak meg *Ernausz Kelemen* szerint az átirat káncához a közgazdasági szakosztályhoz *Szabó Ernő* és *Borsics Bida* hasonló felszólalási után a választmány kimondja, hogy a kérdést a közgazdasági szakosztály fogja tanulmányozni s arról a decemberi közgyűlésre fog beszámolni.

A Szilvágymezei Gazdasági Egyesület légtörés-választásának szeptember hó 9-én *Dr. Káder György* elnöke által tartott ülésében megállapították az 1901/1902 év telen tartandó közgyűlési előadások és átirat megválasztó programját. A választmány *Könyó Sándor* bagosi, *Busza János* solymosi mezőgazdasági munkásokat, *Fodor Ferenc*, *Benkő György* és *Róza Demeter* gazdasági eselődéket jutalmazandó a földmívelésügyi miniszternek. A vármegyei állattenyészési szabályrendeletnek módosítását az igazgató-választmány a legközelebbi közgyűlés napirendjére tűzte ki. A mezőgazdasági Gazdasági Egyesület és a Nyitrai mezőgazdasági Egyesület átiratát a képviselő-választások tárgytáiban tudomású veték.

A Tasnádon lőtenyészési bizottság gazdasági ismételt iskola kérdésében a tervezett azon értesítés, hogy az iskola felállításra nem sikerült, a választóhatóság részéről a választóhatóság s-somlyai földmívelő-iskolának egy 200 korona ösztöndíj tételét kimondta, elhatározván, hogy a közgyűléshez íj értelemben előterjesztést tesz s ösztöndíjait tételére a vármegye közgyűlését is felkérve.

A Liptómezei Gazdasági Egyesület légtörés-választásának szeptember 10-én *Andahy Géza* elnöke által ülést tartott, melyen elhatározták, a választóhatóság lőtenyészési bizottságát október 28-án tartja meg. *Schwarz Árpád* titkár az igazgató-választmányi ülésen jelentést a szeptember 1-én megtartott arató-és burgonyakimelődő-bemutatóról, mely mindenféleképpen sikerrel ment mondtát, amennyiben 7 gyáros 19

épreget mutatót be s a bemutatás tétel a vármegye, valamint a megyei érkezőkét tanusított. A bemutatásnak a gazdálkodás meggyőződött arról, hogy a fűkaszáló és marokaratógépek a megye viszonyai között meredek esztendőben a földmívelésügyi és a gazdasági bizottságok részéről a bemutatás jelentőségét emelte, s anyagi hozzájárulásával a bemutatást lehetővé tette. Köszönettel szava a választmány az OMGE-nek, a rendező és bíráló-bizottság tagjainak, valamint *Littmann Bertalan* és *Ullmann Ignác* egyesületi tagoknak, kik a burgonyakimelődő, illetve fűkaszálógépek munkáiban való bemutatására alkalmas területet bocsátottak rendelkezésre, valamint köszönettel szava *Jódb Albert* indítványára. *Schwarz Árpád* titkár a bemutatás rendezése körül fejtett ki az anyagi szükségletet s anyagi károsodása dacára az aratógépek részére szűkecses termést rendelkezésre bocsátotta. Az igazgató-választmány a közgyűlésre a buza lőtenyésző előállítás közteljeire vonatkozó kérdőívet, mután buza a megye területén állg termelnek, a rossz előállítási közteljeivel tölti ki. A választmány pártológus fel a földmívelésügyi miniszterhez a vármegyei gazdasági lakos által feltettl s szabadalmat nyert denaturáló szókra kellő előnévezés mellet való forgalombazaltára nézve.

A Erdélyi-Szász Gazdasági Egyesület szeptember hó 30-án tartotta közgyűlésében eddig is közgyűlést, amely mezőgazdasági termények és eszközök kiállításával volt egybekötve. A földmívelésügyi miniszterium képviselőjében a közgyűlésen *Kasy József* miniszteri osztályvezető megmondta, hogy az egyesület elhínyt elnöke helyébe *Dr. Mészáros bankigazgatót* választotta meg elnöké. A közgyűlést és a kiállítás megnyitását követő hárszabesében az új elnök indítványára a földmívelésügyi miniszternek üdvözölő átiratot küldötte.

A Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület fennállásának 25-ik évfordulóját, mezőgazdasági kiállítás rendezésével díszközgyűléssel ünneplte meg szeptember hó 10-én. A kiállítás a földmívelésügyi miniszterium képviselője *Kasy József* miniszteri osztályvezetőjének jelenlétében *Bauer Ottó* a gazdasági egyesület elnöke nyílt meg.

A kiállítás megnyitása készült, de mérteit a rendezés alatt ugy megnötket, hogy országos kiállítás szamba volt vehető. A mezőgazdasági terményeknek kivül figyelmet kelt a mezőgazdasági iparvezető kiállítás, valamint a megye háziparának szép gyűjteménye. A kerestés és szőlészeti kiállítás is nagyon gazdag képet nyújt. Igen szép a baltajufalusi vegyészeti gyár kiállása, valamint a megyebeli szénbányák termékeinek gyűjteménye. A kiállítás 100000 korona pénzbeli jutalmat, számos érmet és oklevelet osztott ki az egyesület.

A jubileumi közgyűlést szeptember 1-én délelőtti tartották meg Sopronmegye és Sopron város gazdálkodásának jelenlétében.

A közgyűlést *Bauer Ottó* elnök nyitotta meg, mely lekecsedéssel emlékeztén meg *Darány Ignác* földmívelésügyi miniszter működéséről s indítványára a közgyűlés a gazdasági egyesületet díszelnökvé választotta meg. Erről a minisztert írártalag értesítettek, az oklevelet pedig később közzételjesítve fogják nekü átadni. Az ünnepi szónok *Dr. Balcs Lajos*, Nagy-Csenk tudós plébános, *Schwarz Árpád* titkár, *Benkő István* muljták, huszonnév év alatt kifejtett tevékenységét és azt a feladatokat, amely az egyesületre a jövőben várakoznak. Eután a gazda és eselődje közötti rögökön fennálló *Darányi* miniszter az egyesület felelősségét a plébános kiemeltette a közgyűlésnek. A népnek a vármegye területéről való kivándorlása csak akkor fog megszűnni, ha a gazdálkodásban a gazda és eselődje érdeklődésben a szűkecses nagy jut. A közgyűlés szép beszédet mondott a szónokot. A gyűlés után eselődődíjazás volt. Ötven gazdasági eselődét díszített fel emlékéremmel és ajándékozta meg pénzbeli jutalmal, minnek megköszönte a szónok. A közgyűlés után a mezőgazdasági kiállítás területére, ahol valamennyiükről csoportos fényképet vettek fel. Délben az érremmel kitüntetett eselődéket megvendégelték.

A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület Dr. Fenyesy Ferenc főispán, gazdasági egyesületi elnök előkötése alatt Pápán a városháza nyugtérben szeptember hó 10-én rendkívüli közgyűlést tartott, mely az újra szerveződött egyesület első érdelemes gyűlése volt. A gyűlés főként az egyesület zilált ügyének és az eddig megtört rendellenességek mederbe terelésével foglalkozott. A rendkívüli közgyűlésben mutatkozott be az új egyesületi tisztségviselő Lankor László. A gyűlés végével, a jelenlévő tagok testületileg mentek ki időközben a Pápára érkező földművelésügyi miniszter.

A Sármányi Gazdasági Egyesület szept. hó 10-én Gíralton sikerült állandósított rendezte. A díjazásra felhivatott anyag a vidék szarvasmarhatenyésztésének szép fejlődésére enged következtetni. Kiállítás 18 bika, 92 juh, 26 juhok, 129 drb. iszardó s 26 bika borjú, összesen 365 darab tenyésztállat, melyek nagrobbrészt pingauiak telvér s ennek keresztesét egyedei. Díjakat nyertek: csoportos kiállításért díszoklevél Szokosvá József és Hohenlohe Urin gen János herceg magyarországi gazdasága. Elisnerő oklevelet: Titányi Lajos gródnai s Wolner Marcell kaproncezi birtokosok. Ezenkívül kiosztották 32 díj a kisgazdák között 450 korona értékben.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

OMGR. közleményei.	Oldal
A tulajdos német önérték.	1827
Gazdasági egyesületek mozgalmá.	1832

Állattenyésztés.

Hasznosabb-e nevelni vagy vásárolni a teheneket. 1628

Állattegésztés.

Baktériumok a tejben. 1629

Leveléskórny. 1630

Vegyesek. 1630

Kereskedelem, tőzsde. 1634

Az országos sörpára- és komlókiállítás meghosszabbítása. Azon érdeklődés, amely a szőlő sikertől kromló- és sörpára-kiállítás kényszerű, arra bízta a rendezőket, hogy az ország teljes 10-ig terjedő kiállítását és hó 15-ig meghosszabbítsa. A kiállítás tehát a következő napokon is, bezárólag 15-ig mindennap reggel 9 óráig d. u. 2 óráig délután tekinthető meg a mezőgazdasági múzeum helyiségeiben, Kerespest-ut. 72., a Luther-udvarnál szomban.

A bura átlagos természetű költésgeinek megállapítására vonatkozó kérdéssel beküldési határideje október 20-ig meghosszabbított. A kérdőívben foglalt feleleteknek fontosságát tulajdonjára, arra kérjük tehát azokat, akiknek ilyen kérdőívek szándékuk, de még azokat hozzánk kültöve vissza nem szándékozták, hogy legkésőbb október hó 20-ig a kihlőlt ívet az „OMGE.”-hez beküldjék sziveskedjének.

Magyar gyapjú veszedelme. Juhtenyésztők bizonyára emlékeznek még azokra a f. é. év tavaszán szarjára fel kagaszolt hírekre, melyek arról szóltak, hogy a katonai kincstár a jövőben nem szándékozik több magyar gyapjút vásárolni, hanem ebből szakségletet az előzőből, tengerentúli gyapjúból fogja beszerezni. Ezt a riasztó hír megsejtülése a

hadügyi kormány kijelentette, hogy a magyar gyapjút melőzni egyáltalában nem áll szándékában, annyival kevésbé, mert egyrészt a tengerentúli gyapjú minőségleg nem vetekedhetik a magyarral, másrészt nem is előzőbb enél. Ebben a hivatalos nyilatkozatban júlienyésztő gazdák megnyugodtak. Most azonban ismét egy aggodalomkéző és pedig hivatalos tudósítást vetünk készhez. A kereskedelemügyi miniszter brüsszeli tudósítója ugyanis nagy veszedelmet jósol a magyar gyapjúnak, mely veszedelem a tengerentúli versenyből származott reánk. A miniszter szakútdósítója Ankerpenben a gyapjú foglalkoztatásánál megvonta a jelenlegi a laplata gyapjú minőségét rendkívüli fejlődést mutat és a legkötőbb magyar gyapjútól alig különbözethető meg. A magyar gyapjura az árklönüléséget tekintve, a szakútdósító véleménye szerint ez nagy veszedély jelent, annyival is inkább, mert nálunk a gyapjú ára magas és csak mesterségesen tartatik fenn. Eddig a riasztó hír, melynek látszata, annál komolyabb, mert hivatalos személytől eredő. A tudósító ur azonban nem ért a gyapjuhöz s ennek tulajdonitól, hogy bizonyára a legjobb szándékkal, de azért mégis merőben feleslegesen megriasztotta a magyar tenyésztőket. Mert elsőbben is nem áll ez, mintha a „Plata gyapjú minőségét még csak hasonlitható is volna a miénkhez, másodszor pedig a gyapjú árák mesterséges fentartásáról világá röppött hír olyan, melyet komolyan venni senki sem fog, aki az árak alakulásáról csak némi ösmereletek is bír.

Menőkállitási és vásár. Az idei ősz menőkállitási és vására, amely — mint már egy ízben említettük — E. hó 13. j. a. és 15-én fog a budapesti Tattersall telepen megtartani, s bejelentésnek elég szép eredményt zárukat. Bejelentett a vásárra angol telvérmest Telesi Gyula gróf 1 drbot, Sényi Sándor 5 drbot, Orschl pá gróf 1 drbot, Egyedi Artúr 4 drbot, Károlyi István gróf 6 drbot, Uchérti Zsigmond 4 drbot, Pékly Andor 1 drbot, Blaskovich Elemér, Pálfi János gróf, Szapary Frigyes gróf, Sigray Antal gróf, Zichy János gróf, Esterházy László gróf, Esterházy Béla gróf 1—1 drbot, Semere Miklós 2 drbot, Rohonczy Gida 2 drbot, Lyka Dome 1 drbot, Harkányi János báró 3 drbot, Beretós Endre 2 drbot, Fáy Halász Gedeon, Herfeldler Pál 1—1 drbot; Lédor Sándor lovag 2 drbot, Andrássy Géza gróf 3 drbot, Jankovich Desán Gyula 2 drbot, Auersperg Ferenc herceg 1 drbot, Springus Gusztáv báró 3 drbot, Benchel Artur gróf, Trautmannsdorf Lajos gróf, Wenckheim János gróf 1—1 drbot; Geiszt Gáspár 5 darabot, Baltazzi Arisztid, Festetics Taszló gróf 1—1 drbot; Dróher Antal 4 drbot és a kaposvári Beráradalom 1 darabot, összesen tehát 34 tenyésző 38 angol telvér, 8 magyar telvér, 10 magyar telvér, 38 angol telvér lovak árverése. A budapesti Tattersall teleph. f. hó 7-én megtartott angol telvér lovak árverésére összesen 85 drbot hoztak fel tenyészőit. Eladott ebből 49 drbot 34,880 korona árban, az eladást átlag tehát 700, korona. Tekintve az anyagot és tekintve azt, hogy telvér lovakról van szó, ez bizony kivételesen mondható. Egyáltalában az angol telvér lovak átlagára mindinkább kezd feléle

számláni. Az utolsó elvett telvérlovaunk vásárlján mindinkább tapasztalhatjuk ezt; a mi főleg annak tulajdonitól, hogy a telvér lovak tenyészése két szélesögecs határa vezetett s ma már mindinkább fog az az anyag, a mely mint közép, a jó, illetve a versenyelő, látköz érvényesül tudni, lovak és a tulajonyesztett, semmit nem érő vézna egyedek között van. Ma csak annak a tenyészésnek kell el jö a lova, aki versenyelő, vagy talán egy-két jobbolával a versenypályák almanachjaiban ki tudja mutatni azt, hogy egy-egy lovanak szülei milyen eredményt mutattak fel a turf-on s a nyeredéért mit is idei telvér-telvére árverésénél, látköz 18,000 koronát is fizetnek, míg most, mert a turf almanachja nem valami fényes dokumentum volt a megjelent lovakról, volt bizony ló, a melyért a szerény 200 korona kiküldési árat sem adták meg. Már pedig egy lónak értéke nem mindig függ attól, hogy miként kedvezett szüleinek, vagy neki a turf szerencsés. Az eladásról szóló jegyzékét különben az alábbiakban adjuk. Eladott: A kishéri m. k. ell. m. 2 dr 6000, Reza Arthur 4 dr 4000, gr. Károlyi István 3 dr 6300, Geiszt Gáspár 1 dr 200, Kápolnásnyéki ménes 1 dr 600, gr. Esterházy M. gróf. 1 dr 200, gr. Deonfeld Imre 4 dr 1200, Geiszt Gáspár 2 dr 400, Schossberger-Lajos 1 dr 1100, Blaskovich Elemér 3 dr 2400, özv. Balogh Kálmáné 1 dr 1400, Petendi ménes 6 dr 1940, Festetics Taszló 5 dr 2800, M. Blondine 2 dr 1260, Capt Gaston 2 dr 380, Strauss J. 1 dr 120, gr. Apponyi Gyula 1 dr 700, Ferdinándi Béla 1 dr 300, Mr. Lincoln 1 dr 520, Hész Odón 1 dr 400, Orschl Antal 3 dr 620, gr. Andor 3 dr 1240 korona. Összesen 49 darab 34,880 korona. Átlagár darabonként 707 korona.

Kisorolti Katonalovak a Küztenyésztés szolgálatában. Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kezdeményezésére és dr. Dardányi Ignác földművelésügyi miniszter közbenjárása folytán úgy rendelést látott legutóbb napvilágra, amelyben a cs. és kir. közös hadügyi-miniszter elrendelte, hogy a magyarországi 81 vonatpontosított kisorolotti, tenyészésre még alkalmas tenyészkanéknak az ősi hadgyakorlat befjezte után 100 korona egyégyégyen kiste-nyészőnek adassanak el. A budapesti IV-ik vonatcsepaparnacsoknál és hó 9-én soroltattak ki ezek a kanéknak és adatok az a gazdasági egyesületek által kijelölt kiste-nyészőnek. Összesen 67 darab kanéza soroltott ki, amelyek közül azonban az Aqoston ezredes előkötete által működő bizottság, melyben a „OMGE.” részéről Jozsefszky Pál titkár, a Pest-megyei Gazdasági Egyesület” részéről ifj. Ráday Gedeon gróf vetnek részt, 23 drb kanécat tenyészésre alkalmatlannak nyilvánított átrókököl hátrahagyott egy minécsécs 44 darab kanéza adott ki. E kanécat Pest, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád és Bars-nyeregnyi kiste-nyészők vettek meg. Amint értesülünk a cs. és kir. hadügyi-miniszter intenzója nem teljesedett teljes egészében, mert állitógat a kisorolotti tenyészkanékat legia-vát előzőleg közös hadseregbeli tisztak válogat-ták ki, mely anyag tehát informán elvonatot a köztenyészettől. Vajjon igaz-e e hír, ezt autentikusan bizonyítani nem látjuk, minden

MAUTNER ÖN es. és kir. udvari
magkereskedő
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz., és VI., Andrássy-ut 23. sz.

Ajánl és vesz:

biborherét, homok (szősző) bükköny (Vicia Villosa) **ősz**
borsót, ősz bükköny, tavaszi repcét, ősz repcét,
(káposzta-repcét), mustármagot, csibehurt.

esetre azonban az „OMGE” fellegja kéri a hadügyminisztert, hogy a vonatkapcsolótki jövőben kisor olársa kerülő kanczak egytől-egyik csakis tenyészési czékora adassanak ki, kizárólag kistenyészőknek. Így is elég csekély az az anyag, amely a katonaság által elvont értékes loányból a kőtenyészésre részre visszakérli, nem engedhető meg tehát, hogy míg ennek a csekély anyagnak egy hányada, hozzá a legkiválóbb hányad-elvonások a tenyészőktől.

A kassai gyümölcs- és kerteszei kiállítás. Az Abau-Torna-, Borsod-, Sáros-, Szepes-, Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesületek által f. hó 12., 13., és 14-án kassai rendezendő gyümölcs- és kerteszei kiállítás igen fénvesnek ígérkezik. A rendező-bizottság f. hó 10-iki értekezletén Gerleány Géza kiállítási elnök bejelentette, hogy a kiállításra eddigre 140 termelő jelentkezett és pedig be van jelentve 228 tányér alma és körte, 233 tányér szőlő, 150 tányér zöldség, 120 tányér vegyes gyümölcs, 1800 cserép virág, továbbá gyümölcsbokr, befűzött és aszalt gyümölcs, gyümölcs- és konyhakerti konzervek, a gyümölcsészetben és kerteszetben hasznáható vegyi anyagok, 11 gyümölcsprés, 4 gyümölcslécsapotó, gyümölcshasznos stb. konyhakerti és gyümölcsészeti eszközök. A kiállítás ünnepélyes megnyitása október 12-én délelőtt 11 órakor lesz s ez alkalommal Gerleány Géza a kiállítás elnöke intézendő üdvözlő beszédet a meghívottakhoz s felkéri gr. Hadik János országgyűlési képviselőt a kiállítás megnyitására. A földművelésügyi miniszter 4 állami aranyérmét, 8 ezüstérmét és 10 bronzérmét bocsátott a jury rendelkezésére. Október 13-án Tisza László gyümölcsészeti miniszteri biztós, 14-én pedig dr. Győry István a budapesti kereskedelmi tanács szakfeladatok tartanak. A gyümölcskiállítás vásárlar ellen egyebtelve, a kiállítási irada vételeket és eladásokat is közeviti. Az OMGE-t a kiállítás megnyitáson Jászencsény Pál titkár fogja képviselni.

Szőlőveszők az állami telepekről. A földművelésügyi miniszter körrendelettel intézte a kerülti borászati felügyelőkhöz, mely szerint a kedvezményes vagy ingyenes szőlőveszőőrt való folyamodványok a borászati felügyelőktől utján november 30-ig a földművelésügyi miniszterhez küldendők. A rendes áron beszerzeni ohajott készletet a gazdák végső ajánlataikkal a borászati felügyelőknél már most bejelenthetik.

NYILTÉR*)

Stassfurti káilitott énsavas káli tartalommal,

Stassfurti káilitragyasót

szavatolt 12,4% tisztá káli = **23-24% énsavas káli** tartalommal, továbbá mindennemű **egyéb műtrágyaféléket** elismert kitűnő minőségben legelősszobban szállít

14

„HUNGÁR”
mútrágya, kénsav és vegyi lpar-sz-
vénytársaság
BUDAPEST,
V. ker., Fűrdő-utca 8. sz.

*) Az e rovatt alól közzétett nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

1900. évi forgalom: 26000 zsdok.

Felhívjuk a t. oz. gazdákönözségét figyelemélt

a budapesti gyapju-áukciózokra.

melvok az év folyamán: több sorozatban, természetesen

Julius és szeptember hónapokban tartanak meg.

Az aukción felkötött és „gyapjuárverés” alatt vállalt Budapest, Demaparti tehergyárvánvár” című gyapjuárverés melvok a M. Á. V. összes vonalat tetemes díkvetésnyében, valamint igen rakításában részesítik.

Bejelentésélt előtag és mindennemű felváltogatóssal szolgát:

Gyapjuárverésélt vállalt HELLER M. S TÁRSA,

BUDAPEST, V. kerület-Nr. 13.

Mejglent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kiadásában Az Utjaki Uradalom Üzleti berendezése a „Közlelek” szerkesztősége által kitüntetett pályám. Két tábla há ábrával. Irtá: Wiener Moszkó. Egy hazai beltérves uradalom üzleti ágának jövedelmérőlőssége és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csinos könyv ára portómentes megküldésélt: 55 krajczár. Megrendelések a kiadóhivatalba utendzők.

KERESEKEDÉLEM, TÖZSÉDE.
Budapesti gabonátözséde.

(Guttman és Wahl budapesti törmény-bizomiyai cég jelentése.)
Napjelenleg a gabonázletérlő.
1901. október 11.

Malmaink ma 30-ig jölytatták vételeiket és csakis ezen körülménynek tulajdoníthatjuk az üzlet jelenlegi szűkségét: külföldről l. i. majdnem naponta sacconyabb jögyeknek érkeznek és végre már átlank is megszörkítik a készbuzavételeket — ha nem lesz megfelelő tisztítélet — és akkor kellő piacé hányában ár-emelkedésre állg lesz kitérés.

Nagyob árnyalatra ugylátszik csak akkor számuthatunk, ha majd elérték az osztrák malatagányi állomások arnyávját; egyelőre jögyezéseink az ilyenét kivétel még nem engedik.

Készcszva jó kínálat és a malmok élénk vételekedv mellé ma szikár irányt követ: ekkor körülbelül 60.000 ma, ár fillérg magasabb árakon.

Rozsban szintén élénkebb a forgalom, árak néhány fillérel emelkedtek. Ázonnali árak 74-76 kopaytárgyértékben ma 1200 koronáig terjedő árakat jögyeztetek. Árpádon vállózatlan árak mellett részben a hangulat. Helyben az árú minősége szerint 11.00—12.10 koronák fizetnek.

Zöldes ugyancsak változatlan árak mellett szikár irányt uralkodik. Minőség szerint helyben 13.00—14.30 koronák jögyeznek.

Törvény változatlan irányt követ: ádru budapesti egyenértékben azonnali szállításra 10-45 koronák fizetnek. Könyában 10.50 koronával, míg új tengeri budapesti egyenértékben, novemberi szállításra 8.50 koronával, decemberi szállításra pedig 8.00 koronával köttet.

Szészűlet.
A szészűletnek a hóten a hidegebb idő beállta folytán élénkebb kereslet uralkodik és jó fedezési viszéleket jölytán több részt Elmonított és ólészészes változatlan áron oszkoztóve is lett.

Előző héthelyben szészűletárak átlanknál szesz adóvá 115.50—116.00 K. adózatlanul 45.50—46.—korona nagyan. Kicsinyben az 4r—3 K. drágább. Éliszészes adóvá 116.50 K. lett áruvá.

Denárti szészűlet a forgalom csak kisebb mértékben szűkségessé melvok és a keresletűl ugylt kell.

Vállalt szerkesztőségünk részben szesz adókat hull 4.50 koronáig, adóvá 114.50 K. ajánlottak ma átlank, koszirokonyai vételeid.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens

nyerszesz 38—39.50 K. kell a termelő. Állomás később szállításra.

A kontingens nyerszesz ára Budapestén 42.—42.50 K.

Décsi jögyés 39.80—40.— korona kontingens nyerszeszért.

Végző jögyés 128.— korona adóztalan és 37.50— korona adóztalan szészért.

Triest jögyés 14.75—15.— korona, kiviteli szészért, 90% nehéltéje.

Kivitelre nehéltéje tétel Elmonított gyors vásároltak változatlan áron.

Budapesti heti jögyés: nagyan kicsinyben korona korona

Finomított szesz --- 115.00—116.00 117.50—118.50

Éliszészes --- 116.—116.50 116.50—118.50

Nyerszesz adóva --- 114.—114.50 115.50—118.50

Denártízszesz --- 38.—38.50 34.—35.—

Az ár 10,000 líterkonként bóró nélkül bérmentve, budapesti vasutállomáshoz szállítva, közpénz fizetés mellett érteendő.

Vetőmagrak. (Mautner Odon tudósítása.)

Vörösheregam. Néhány meglehetősen szép tétel került piacra, melyek nemcsak a kivitel, de a fogyasztás részére némiképp alkalomnyabb árak mellett megvásároltak. A bel- és külföldi érdeklődés következtében a forgalom élénk fejlődött és hogy az árak mégis csökkentek némiképp, az csakis annak tudható be, hogy Amerikából alkalomnyabb jögyezések érkeznek. Lucerna.

Az elmúlt hónapban némely nagyobb tétel boni ár megfelelő áron ajánlották, mely körülmény tekintetével az csak iránti kellemes hangulatra gyors ártékelődést vezetett. Provenchől beérkezett miniaté nem valami kiváló, egy a szem nagysága, mint az ár tisztasága sok kíváncsi való hgyatárára.

Fehér hergam. Az üzlet ebben nyugodt, csakis igen szép szemű árú kell a előzörszint érdeklődést.

Ázonnali megköltés meg állg került piacra.

Bálatamagokból kevés kimutatott és ezen csekély-ség igen gyorsan elhelyeztetik.

Jögyezések 50 kilonként Budapestén:

Vörösheregam --- 46—55.— korona.

Lucernamag --- 47—53.—

Muharag --- 7.—7.50 —

Tavaszi bútkony --- 7.—7.25 —

Ószi borsó --- 7.80—8.25 —

Bálatamagok --- 19.50—14.00 —

Hedrich és Straus „Királyalmom” üzleti tudósítása a „Közlelek” részére. 1901. október 11-én.

Rozsüzlet.

Szám: 0 O/I. I. WR. II. II/B III.

Ár: Kor. 22.80 22.— 21.10 20.80 19.90 17.20 14.80

Kélelékésa:

Szám 0 1 2 3 4

Ár: Kor. 23.50 22.00 21.00 20.50 19.50 18.—

Kukoricázásra: finom (jelölt) közép gorboma

Kor. 17.— 20.—

Risizaloronyiszint Királyalmi dorcas Takarmányára

10.80 K. 10.80 K. 9.60 K.

Rozsok

Árak 100 kg-ként, helyben, egyelűly tisztaságúnak véve, zskálk egyttéértendő.

Ínlja gómmalort-t, jelentése a „Közlelek” részére. Budapestén, 1901. október 10-án. Netto-árak 100 kg-ért. Budapestén, egyelűly tisztaságú, zskálkult. Közleléteesség nélküli.

Szám: 0 1 2 3 4 5 6 7

Ár: K. 23.20 24.40 23.60 22.80 22.40 21.60 20.90 18.10

7/4. 8.

16—18.00

Korpa: F. G.

Árkorona: 8.90 8.80

Rozsüzlet:

0 O/I. I. FR. II. II/B. III. RKorpa

K.: 23.80 22.80 22.20 21.60 20.80 18.— 18.80 —

Az Erzsébet-Gózzalmom-Társaság üzleti tudósítása a „Közlelek” részére. Budapest, 1901. októ. 9-én. Közleléteesség nélküli, árak 100 kilonként, zskálkult. Összűly tétel szűlynek véve, a budapesti vasúti és hajó-állomásokhoz szállítva:

Sz.: 0 1 2 3 4 5 6 7 7/2

Ár: 25.20 25.— 23.80 23.10 22.60 22.— 21.— 18.50 16.30

8-as takarmányiszit buzokora finom gorboma 11.80 8.90 8.90

Impartált eredeti

angol kosok

kaphatók:

PICK OSWALD-nál

BUDAPEST,

VIII., Külső-Kerepesi-ut 1. sz.

Az országos híri Steinfeld-féle fésűs juhászatból származó és rendkívüli gyapjuhozamu

25 darab kos

1250 darab anya

250 darab 2 éves anya

350 db 1 éves anya és ürü eladó.

Bővebb felvilágosítást nyújt

a Macsi uradalom, Macs

per Debreczen.

4747

BECK és GERGELY

BUDAPEST, V. KER., VÁCZI-ÚT 12. SZ.

GAZDASÁGI GÉPEK

KÜSTON-GŐZGEPLŐK

BENZIN-MOTOROK

GŐZGÉPEK

GŐZEKÉK

Magy. kir. államasutak.
145578.

Hirdetmény.

Felozsilózi-román-közös-forgalom
(Uj díjazásb eslebeléteise).

Fenti forgalomban az 1893. évi szeptember hó 1-01 érvényes díjazásb, melynek díjtételei márka értékben voltak kifejezve f. év október hó 1-én hatályon kívül helyeztetik.

E helyett ugyanezen időponttal új díjazásb lép életbe, melynek díjtételei franco-értékben vannak kifejezve.

Az új díjazásb díjtételei, melyek barnaszénre és baraszén téglerre nem érvényesek s a hatályon kívül helyezett díjazásb díjtételeinél részben drágábbak.

Ezen díjirágulással szemben az ez ideig érvényes díjtételek azonban még 1901. évi november hó 10-ig változatlanul alkalmazhatók.

A díjazásb a részes vannak igazgatóságánál 0-25 Márka = 0-30 franc-ért megszerezhető.

Budapest, 1901. szeptember hó 24-én.

A magy. kir. államasutak a részes vasutak nevében is.

Dús terméstöbbletek létrehozatalára,

az összes gabonafélék, takarmányvetések, burgonya, répa és tengeri alá, kivált gyöngén sikerült vetések feljavítására, legfőképp pedig szőlők trágyaszására, ugyiszint dínyve és konyhakertek (uborka, tök) hihetetlen terméstokozására ajánljuk szárított kőbányai hizottsertés-trágyánkat, mely bámulatos gyors és biztos hatása által feltűnő elterjedésre tett szert és lényeges megtakarításokat tesz lehetővé.

Megrendelések inézendők

BUDAPEST-KŐBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓ-GYÁR

Bosányi, Schietrumpf és Társak

BUDAPEST, V., Bálvány-utca 2.

Kimerítő prospectus
ingyen és bérmentve

lelmi aszek értékesítési módjait az elő-
írt 1/2 mellett.
Felvilágosítást és co-
magoslati tanácsot in-
grem nyújt fogok és
nem tagoknak.

Arzenál közpénzesel-
számolás.

Magyar Gazdák
Vásárcsarnok Ellátó Szövetkező
HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKÁBAN.
Szigoroyeim: Aúra—Budapest.

Értékeltésre előfogat:
Husancmők, fűstöltő
has, vadakat, szárnya-
sokat—dís és loist áll-
potban, tojást, vaját,
halat burgonyát,
káporsát, södsérgé-
ket, gyümölcsöt stb.

Szép, jóvedelmező
650 holdas birtok
szabadkésből
eladó, esetleg bérbeadó
kedvező fizetési feltételek mellett.
10—12% tiszta jóvedelmét hoz,
vasúti állomás birtok. Csakis könnyű
vevőnek vagy bérletnek adatik bővebb fel-
világosítás.
A birtok bármikor átvehető.
Czim e lap kiadványátalában. 4903

WEISER J. C.
gondnoki igazgató
NAGY-KANIZSÁN.
Ajánlja egyetemles egyes és kétrvas aczéleket
legkíválóbb anyagból és legjobb kivitelben, az egye-
temes ekekhez alkalmazható
összes felszerelvényeit, boronált és
egyéb talajmunkó eszközöket.
Mik és hogyan talajhoz
egyetlenül alkalmas.

„ZALA DRILL“
Magyarország legjobb sorvetőgépeit,
szabadalm. kiváltságos gépeiket.
Homonok talajhoz a „ZALA DRILL“ talo-
noson a célra készített és kitűnőnek bizonyult **valto-
sarukkal** lesz ellátva.
„PERFECTA“ merítőkorongos sorvetőgépeit
leszerelték áru.
„PLANET“ réz, egykerékű kiel kapú és
tűspékek **20 korona** áruak.
„HOLLINGSWORTHE“ gégepéket legújabb
daból kivitelben.
A lejegyzés tárgy és bővebbéve.

„BONI“ GYÁRTELEP
és mezőgazdasági részvénytársaság
aszólt
Mandel Eudárd és Társai
Nyirbátorban.
Ajánlja előnyösen ismert, szabadalmazott
két tengelyű „BONI“ eketaligáit.
A szegedi mezőgazdasági kiállításon új és figyelem-
re méltó jelölvé, a járási nemzeti kiállításon bronzérem-
mel kitüntetve. Megrendelhető **Nyirbátorban, fent
cégünkön, Budapestben** Kán és Heller és Bachner Rudolf
cégeknek, valamint a **Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél.**

Gróf Károlyi Alibor uradalom
T. Mandel Eudárd és társai iránknak Nyirbátor
székhelyén, a két tengelyű „BONI“ eketaligáit, a
szegedi mezőgazdasági kiállításon új és figyelem-
re méltó jelölvé, a járási nemzeti kiállításon
bronzéremmel kitüntetve. Megrendelhető
Nyirbátorban, fent cégünkön, Budapestben
Kán és Heller és Bachner Rudolf cégeknek,
vagy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél.
Nyirbátor, 1901. Január 24-én.

Magyar-óvri m. k. gazd. akadémiá képviselői állomása.
25. sz. 1900. (Márcsol).
Tisztelt Mandel Eudárd és társai iránknak
(Márcsol).
A kétfő két tengelyű „BONI“ eketaligáit, a szegedi
mezőgazdasági kiállításon új és figyelemre méltó
jelölvé, a járási nemzeti kiállításon bronzéremmel
kitüntetve. Megrendelhető Nyirbátorban, fent
cégünkön, Budapestben Kán és Heller és Bachner
Rudolf cégeknek, valamint a Magyar Mezőgazdák
Szövetkezeténél.
A kétfő két tengelyű „BONI“ eketaligáit, a szegedi
mezőgazdasági kiállításon új és figyelemre méltó
jelölvé, a járási nemzeti kiállításon bronzéremmel
kitüntetve. Megrendelhető Nyirbátorban, fent
cégünkön, Budapestben Kán és Heller és Bachner
Rudolf cégeknek, valamint a Magyar Mezőgazdák
Szövetkezeténél.
Magyar-Óvri, 1900. június hó 8-án.
A gépkereskedő vállalat vezetője:
VIZKÁNYER
székhelyén, a két tengelyű „BONI“ eketaligáit,

T. Mandel Eudárd és társai iránknak Nyirbátor
székhelyén, a két tengelyű „BONI“ eketaligáit, a
szegedi mezőgazdasági kiállításon új és figyelem-
re méltó jelölvé, a járási nemzeti kiállításon
bronzéremmel kitüntetve. Megrendelhető
Nyirbátorban, fent cégünkön, Budapestben
Kán és Heller és Bachner Rudolf cégeknek,
vagy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél.
Nyirbátor, 1901. Január 24-én.

„HAMPHSIRE DOWN“ JUHOK.
Kitűnő hus, jó gyapju, nagy súly
Ezen kiválóan értékes
angol jnh-fajta
bámulatosan korai
fejlettségével fogva utólréhetetlen
ezenkívül pedig oly erős szerkezettel, hogy
minden éghajlathoz alkalmasak,
és a hus minőségére nézve egyedül állanak.
Közlelő felvilágosítást nyujt
JAMES E. RAWLENCE,
a Hampshire Down juhanyeztetők szövetségének elnöke.
SALISBURY, England.

Magyar királyi államasvatok. Igazgatóság.
136841.III/A. szám.

Pályázati hirdmény.
Az alólított igazgatóság a magy. kir. államasvatok
részére az 1902. évben szükséges 1000, és az 1903.
évben szükséges mintegy 2000 métermásra bukká-
kétrányolaj szállítást biztosítani kívánván, ezenel
pályázatot hirdet.
Az ajánlati mintá, valamint a szállítókra vo-
natkozó részletes módoszatok, valamint kereskedelmi
és iparkamartai megtekinthetők és a magy. kir. államas-
vatok igazgatóságának anyag- és leltárbeszerési (A.III.)
szakosztályánál Budapest, Andrássy-ut. 73. sz. II. em-
43. ajtó) kaphatók.
A szabályszerűen kiállított, ívenként egy koronás
m. kir. államasvatok elillátó ajánlatok lepecsetelve
legkésőbb f. évi október hó 19-én déli 12 óráig a magy.
kir. államasvatok anyag- és leltárbeszerési szakos-
tályánál benyújtandók vagy postán oda küldendők és
a boríték ezen állomásnál látandó (A.Ájlat 103,841—
1901. számhoz).
Ugyanezen időponon átadandók ugyanott a ké-
telező minőségű minták is.
Bónatpénz gyanánt az ajánlati anyag értéknél
5% legkésőbb f. évi október 18-án déli 12 óráig a
kir. államasvatok budapesti főpénztárnál leteendő.
Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok,
melyek nem pontosan és nem a részletes módoszatok
betartása mellett állítottak ki, nem vettek figyelembe.
Budapest, 1901. szeptember 17-én.
Az igazgatóság.
(Állanymás nem díjazatik)

6807. sz.

HIRDETMÉNY.

Az alább megnevezett állomásokon elhelyezett os. és kir. közhadseregbeli csapatok, intézetek és elszigetelt kenyér- és zab-szükségleteinek szállítás útján való biztosítása iránt nyilvános tárgyalások tartatnak.

A tárgyalás megtartatik													
mely napon	állomás és hivatalban	A bérleti állomás számára	az ahhoz tartozó helységgel	megye	csapatlét	időtartam		körülből napi szükséglet		körülből folyó össz-szükséglet	bónatpénz		
						től	ig	kenyér	zab		a következő cikkekre		
								840	4200	zab	kenyér	zab	
						gramm adag		mm.	korona				
1901. október 28.	a budapesti császáz. és kir. katonai életfenntartó rakdárul Budapestben	Székesfehérvár		Fehér					937	561	8.600	2.100	6.100
		Kaposvár		Somogy					699	—	—	1.550	—
		Szolnok		Jász-Nagy-Kun-Szolnok					362	—	—	800	—
		Kecskemét							812	443	6.800	1.800	4.800
1901. október 30.	a budapesti császáz. és kir. katonai életfenntartó rakdárul Budapestben	Czegléd			es. és kir. közhadsereg		1902. január 1.	1902. december 31.	147	149	2.300	380	1.600
		Alberti-Irsa		Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun					147	149	2.300	380	1.600
		Abony							147	153	2.350	380	1.650
		Örkény*							—	—	1.850	1.200	1.300
		Örkény							147	147	2.250	380	1.600
		Zombor		Rács-Bodrog					388	—	—	900	—
		Szabadka							421	65	1.000	950	700

*) A körülbelül napi szükséglet az örkényi lőter részére a táborozás tartama alatt, azaz megközelítőleg május hódi szeptember haváig 1175 adag kenyér a 840 gr., 139 adag zab a 4200 gr. és 729 adag zab a 6040 gr. A szállítást az örkényi táborban a helyi elhelyezési kötelek, az örkény melletti lőterre, vagy esetleg más,

táborba Örkény melletti bevonuló csapatok szükségletét a felfajlott szállítási áramon közvetlenül a lőterem kiszolgáltatói. Az előbbiektől más és ózsa szükséglet, agrumát az ezen szükséglet után eső bónatpénz a fent levő táblázatban van feltüntetve.

Különös határozmányok.

Azon állomásokra nézve, melyeken a bérleti időtartam alatt ezred- vagy dandár-összpontositások (a lovasságban osztály-összpontositások is) tartanak, illetőleg szabadságot lovak bevonultatnak, a bérletiyev köteles a származó nagyobb szükségletet és az esetleg engedélyezett pótlékokat a szerződött árak mellett szállítani.

Székesfehérvár, Szolnok, Kaposvár, Kesztemét, Zombor Szabadka és állomásokra nézve a vállalkozó kötelesek azon többletet, mely az 1902. évi ben beadott szabadságok, tartalékosok és póttartalékosok által származik, a bérleti árak mellett szállítani.

A bérletiyevnek kötelesek az átvonuló csapatok szükségletét a fellelti füz. IV. pont. I. bekezdés. A—a) határozmányja értelmében kiszolgáltatani.

Valamennyi állomáson a kenyérenk készítése ott helyben eszközözlendő.

A katonakerények két 700 gr. adagos cipzokban állítandó elő. A kétadagos cipzokban tésztaban 1800 grammot és kisítve 1400 grammot kell nyomnia.

A kézyvényleknek a szükségleti helyeken a kenyér és zabra nézve önnapontként történnek.

A zab, ha az a csapat érdekében áll, a cs. és kir. hadtest-hadbizottság jóváhagyása mellett kivételesen **10 vagy 15 napra** is kézyvénylekötök.

A felvételési helyiségek 1-9 km-nél a laktanyától számítva, távolabb ne legyenek. Ha mindemellett ez távolabb volna, akkor a

Általános határozmányok.

1. A tárgyalások mindenkor 10 órákor délelőtti bizottságilag tartatnak meg, melyhez kizárólagosan írásbeli ajánlatok fogadhatók el.
2. Az 1. koronás bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsézett boríték alatt, az előirt bánatpénzekkel együtt, külön boríték alatt való csatolása mellett, az illető állomás szükségletének tárgyalására kiűzött napon, **legkésőbb délelőtti 10 óráig kell a tárgyaló-bizottsághoz beérkezniük; későbbben érkező, vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.**

Ha valamely ajánlatban a számmalok és betűkkel írt ár között eltérés mutatkozik, akkor a betűkkel írott ár fog helyesnek tekintetni.
3. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló vállalkozók kivételével, üzleti képességét s erő vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi- és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egylet által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik.

Ha ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a felsorolt hivatal vagy egyesület által a tárgyaló-bizottsághoz hivatalosan juttatandók.

Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kellettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek. Ezen bizonyítványokból a szállítási képesség terjedelmének ki kell tűnnie.

4. A tárgyalásokra nézve a Budapesten, illetőleg Székesfehérvárott, 1901. évi szeptember hó 20-án kell hivatalosan két példányban kiállított felleltékek füzeteinek határozati mervadók. Ezek betéintethetők a cs. és kir. 4. hadtest hadbizottságánál, a budapest és székesfehérvári cs. és kir. őrnagyok rakhatánál, naponta délelőtt 9 óráttól 12-ig.

Az ezen szállítási felleltékek füzeteiben foglalt feltételek betartására minden ajánlattevő az ajánlat benyújtásával már kötelezve van.

szállító kötelese a kenyeret és zabot a szükségleti helyekre további díjazás nélkül elvfuvarozni.

A szállítást, a szállítandó zab megvizsgálása céljából, rakatárban lehetőleg egy jó állapotban levő sztrószat tartson készletben.

Ajánlatok ki nem írt czikkekre, továbbá ajánlatok, melyek hosszabb időre, mint a kiirt szállítási idő-tartamra szólnak, feltétlenül és azonnal visszautasítatnak, és ajánlatok a tárgyalás rákövetkező napjától kezdve 14 napnál rövidebb impoeggal, nem vétetnek tekintetbe.

Ezenkívül a tárgyaló bizottság részéről mindazon ajánlatok nem vétetnek tekintetbe, melyeken egy-és ugyanazon czikknek, a kiirt biztosítási idő tartamának egyes szakaira, különböző ajánlatok lételemek.

A terményeknek általános mozgósítás esetén való kiszolgáltatására nézve, a szállítási feltételek füzeteinek XXVII. pontjára különösen utaltatik.

Az esetben, ha valamelyik állomáson a szállító, vagy a vele érintkezésben álló személyzetnek lovak kiűzött ragályos betegség ütne ki, a katonai igazgatásnak jogában állandó, a fenforog ragályveszélyes állapotokról kiállított katonai állatorvosi bizonyítvány alapján, a loállomálynak — az igazolt szükség tartamára — a szükséghez képest esetleg más járványmentes állomásról való szállítást utjánál élelmészre íránt intézkedni; a nélkül, hogy a szállítotnak valamely káralattására igénye származnék abból, hogy a lótap ezen időre nem tőle vétetett fel.

Ezen szállítási feltételek füzetei az előbb említett élelmész rakatáraknál nyomatotként ivenként 8 fillérről el is adatnak.

5. Készítetnek a bánatpénz letételtől mentesek; de ajánlatokírt s az ezekben elváltott kötelezettségekért, ugy mint más vállalkozók, szavatolni tartoznak.

Termelőeknek a bánatpénz vagy óvadék letételtől való mentesség csak oly czikkekre adható meg, melyeket őik maguk termelnek, de írásbeli nyilatkozatot kell adniok, hogy ok az evállott kötelezettségek teljesítésére nézve összes vagyonukkal szavatolnak.

6. Az őtlemi czikkeknek az állomáshoz tartozó helységebe való elvfuvarozására nézve, a fellelti füz. XVII. pontja értelmében, nemkülönböz az őtlemi czikkeknek azon osztályokhoz való elvfuvarozására nézve, melyek a fegyvergyárlatok által a szállított rakatártaíról 1-9 kilométernél nagyobb távolságra esnek, külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elvfuvarozás a követelt szállítási árban már befoglalatik.

Ha az elvfuvarozásra tőbben egyenlő árak mellett ajánlkotának, akkor ezek közül az, ki az illető czikkek szállítástát elnyerte, előnyben részesül.

7. Az ajánlkotók a hadigazgatásnak ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvény cikk 314. és 315. §-ában valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve megállapított határidőnek betartására.
Kelt Budapest, 1901. évi szeptember hó 20-án.

A cs. és kir. 4. hadtest intendánsága.

Egy koronás bélyeg

En alulirt az 1901. évi szeptember hó 20-án 8807. sz. a. kelt hirdetmény alapján ezen ajánlatommal kötelezem magamat, hogy az N. állomásra nézve:

a kenyérenk 840 grammos adagját 1400 grammos cipzokban kisítve f. szóval fillér.
a zabnak 4200 grammos adagját f. szóval fillér.

1902. évi hó 1-től 1902. évi hó végéig terjedő időtartamra szállítom, továbbá az átvonuló élelmészést is a gyárlatokhoz bevonuló szabadságoltak, tartalékosok, póttartalékosok és honvédek, valamint átvonulások részére, az előkiszített feltételi füz. I. pontján értelmében kiszolgáltatom és ezen ajánlatiért a külön borítékban csatolt (vagy az elte esattol elismervény szerint a pénztárnál letéteményezést semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen összesen

. korona bánatpénzzel kezeselem.
Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerém, hogy legkésőbb 14 nappal az és iránti hivatalos értesítés után, bánatpénzemet a 10 százaléki óvadék erejéig kiegyeztetem, s ha ezt elmulasztandó, a had igazgatástól feljogosított arra, hogy ezen kiegyeztetést a kijáró szállítási keresetemből való levonás után eszközöltesse. Egyelbírnt a hirdetményben közzétett feltételeken kívül a tárgyalásra előkiszített feltételi füzetekben foglaltakkal is alvatem magamat.

Az N. nek N.-ben kelt, ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalatképességemről szóló bizonyítvány közzvetlenül az nek fog átküldeteni.

Kelt N. ben, 1901. hó n. N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye.)

Megjegyzés.

Az ajánlat lepecsézetlenség és borítékára irandó:
Ajánlat az 1901. évi szeptember hó 20-án kihirdetett s 1901 hó n tartandó tárgyaláshoz.*
A letéteményezett bánatpénz az ajánlatban részletezendő.

*** Ezen helyen olyan esetben, midőn az ajánlattevő az illető ajánlatot kizárólag oszretetnek kívánja tekinteni, az „összelet” az beszurandó, mert minden ajánlat, mely ezen többletetek nélkülöz, nem oszretetnek tekintetik.

Ajánlati minta.

KÜHNE E., MOSON

mezőgazdasági géppárában

készülnek és az őszi időnyre szállíthatók:

Egy- és többvasu aczélekék, leggodosabb kivitelben és szerkezetben.

Boronák és rügtörő hengerek,

„Mosoni-Drill” tolókerekes és „Hungaria-Drill” merítőkorongos bevált szerűgépek.

Tisztító- és szelelő-rosták, konkolyválasztógépek.

Borsajtók, szőlőzúzók és bogozók.

Uj! Szabadalmazott Casali-féle nagy morzsolók erőműhajtásra. Takarmánykészítógépek.

Takarmánykamra berendezések.
Főraktári
Budapest, VI. ker., Váci-körút 57. n.
Árjegyzék szivesen küldethet.

GANZ és TÁRSA BUDAPESTEN.

vasöntőde és géppárá-társ.
Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok gazdaság czéljaira
(BANKI szab. rendszere).

Mechwart-féle gőzekék és petroleumekék.

Hengerezékek, kőjáratok és teljes malom-berendezések.

Turbínák. — Villamos világítási és erőátviteli berendezések.

Részletes árja yezekülhet kivánlata maguk ajúk.

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme, házi, nyírvasos, mezőgazdasági és iparszerűk.
Legjobb gummi- és kender-tömlők. Mindenféle esővető.

legújabb javított rendszerű tizedes, százas és hímérlegek fából és vasból, kereskedelmi, irodalmi, gyári, mezőgazdasági és parti czélokra. Emberrögzítő, mérlegek házi használatra, baromterigék. Commandi-társaság szivattyú- és mérőgyárátok.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien.** L. Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB MÉRŰVÉSI ORÁSZÁLLÓ

BRAUSWETTER JÁNOS

SZÉKESDÉN
ÉS ÉS ÉS SZÉKESDÉN ÉS
KRONOMETER- ÉS MŰ-ORÁS
FELTÁLLÓJA ÉS MÉRŐTŐRŐN

ORÁK, ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLASSAL
KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT.
RÉSZLETFIZETÉSRE!

INVITÁSIÓ ÉS ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT

Farago-féle Csüdsömör-kenőcs.
Biztos hatású szor, csüdömör, hám és nyeregtrés ellen.

Farago-féle Versenyfluid.
Izem, izület-rándulás, valamint rokkantság esetében különösen bizonyos! 1258
Mindkét szor, több nagyobb uradalommal, valamint kisebb gazdálkodó körökébe: már több év óta igen jó eredménytvel használták.
Kapható a feltaláló és készítőnél
FARAGO ODÓN
győgyezésénél
Tét-Komlós Békés-megye.
1 nagy tégely Csüdsömörkenőcs --- 2 korona.
1 kis --- 1 ;
1 üveg Versenyfluid 3 deciliter --- 2 ;

Másolat.
Tökéletes győgyeztetés uti
Továbbtá az életemben nyírvasos és óziditárok.
Ost, hogy a szilárd és lényeg „Csüdsömör-kenőcs” vöröskörművel töltés megfolyás.
Kérem kérem az orvosok szilárdítás, hanem lám-
Működés után is, bármely uradalommal megfogalm.
Kérem kérem, 1901. október 12-én.
Továbbtá
Csüdsömör 3 éves uti. Mr. Károly és Dr. József
1901. október 12-én.

UJ! Ökör-körömpatkó
Zelhetbauer szabadalma.
Nélkülözhetetlen gazdák, birtokok, szőlők és szeszüzdek számára.
Vezér elárúsító:
Echinger és Fernau
WIEN.
XV. Neuhausstrasse 7. és 9.
Prágában: Křižová 10.
Magyarországon: Kálvária térben 1901.
Legnagyobb kőfaragó üzem Országban.

UJ!

Pályázati hirdetés.
A magyar kir. államasvutak igazgatósága az 1902. évben, esetleg az 1904. év végéig évenként szükséges mintegy 5000 darab fűrdőszivacs szállítására csejnel nyírvasos pályázatot hirdet.
Az irvánkat egy koronás okmánybéllyellegel ellátott ajánlatok lepecsetelve legkésőbb 1901. évi november 8-án déli 12 óráig a magyar kir. államasvutak anyag és lőtárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy postán oda beküldendők. Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségi minták is.
Génelépés grantát az ajánlatot anyag évi értékének 5%-a legkésőbb 1901. évi november 7-án déli 12 óráig a magyar kir. államasvutak budapesti főpénztáránál letétbe.
Szállításra névbe mérve a kötelezők a 122291/96. sz. általános szállítási feltételek.
A szállításra vonatkozó egyéb részletes műszaki az ajánlati felhívásban foglaltaknak, mely az igazgatóság anyag és lőtárbeszerzési szakosztályánál, valamint az üzemeltetőségknél és a hazai kereskedelmi és iparkamráknál megtekinthető.
Ezen ajánlati felhívás az ajánlatot minden szándékoznak a fentvezetett anyag és lőtárbeszerzési szakosztálytál által ingyen adatik ki, vagy kívánására postán megküldhető.
Budapest, 1901. október hóban.
Az igazgatóság

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban
Budapest, IX., Üllői-út 25. szám Köztelek.

Egy teljesen megbízható, a gazdaság minden ágában járatos, sok évi tapasztalattal bíró,
magyar-Ovárli okleveles gazda,
ki viszonyi állásánál fogva bármely igényeknek megfelelő **biztosítékot képes nyújtani,**
ajánlkozik főtisztnek, gazdasági tanácsosnak vagy számvevőnek valamely uradalomba.
Czíme a kiadóhivatalban. 4613

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁN ÉS IPÓDÁ:
BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Képzési-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezeték, csatornázások, szellőztetések, elosztók, szivattyúk, vezérművelésművek stb., nemkülönbön közmű-olaj- és petróleum-üzemekből nyert gázok értékesítést, csiszoló készletek létesítését, városok, indóházak, nagybűv épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi állományzatok gyorsan készítenek.
Legjobb minőségű hőgázg-csővek raklárón.

Haszonbérleti hirdetmény.

A felsőleges uralkodó család alapítványai ráczkevei uradalmaého tartozó Tököl-község határában, a Budapest-Haraszti-Ráczkevei helyiérdekl vasút mentén fekvő **715 hold 1539 □-öt kiterjedésű szántóföldből álló birtok**

1902. október 1-től haszonbérbe adatik.

Ezen földbirtokból mintegy 300 hold új erdőirtás és körülbelül még 100 hold irandó erdőterület.

Haszonbérleti ajánlatok a bejérendő évi bérösszeg 1200-éval **1901. évi november hó 30-ig az uradalmi főtisztosóhoz Ráczkevon benyújthatók**, a hol a bérletre vonatkozó egyéb feltételek is megtekinthetők.

Ráczkeve 1901. október hó 3-án.

A felsőleges uralkodó család alapítványai ráczkevei uradalmanak cs. és kir. főtisztosége.

4788

Makkoltatás.

A méltóságos gróf Csaky János utódai **nagy-halmágyi uradalma**ban az Arad- és Hunyadmegyében — három vasuti állomás közelében, **makkoltásra** a következő erdőterületek kiadandók:

Kazános és Felvázán 5233 k. h. erdőterez	4600 dró éreg sertésre
Csangaly	1322
Prevalény	576
Tócsa	187
Ótisor és Juenez	376
Lungora és Szirt	3200
Meglicza	250
Kristóf	193
Banyesd	143
Csucs	338
	1300
	800
	700
	250
	200
	100
	50
	50
	100

Legnagyobb bérleti bémakák. Elegendő víz. A makkoltatás legalacsonyabb díja évről évre **egy forint**. Irásbéli ajánlatok az **uradalmanak kormányzójához: Lóheror Andor** urhoz **Budapest, VIII., Csokonai-utca 10.** vagy az **urad. felügyelő-tisztjéhez Nagy-Halmágyon** adandók be.

Uradalom-felosztás folytán

özv. báró Schosberger Zsigmondné ö méltóságosa pusztaszent-tornyai uradalmanál (Békésvármegyé)

1901. évi november hó 3-án reggeli 8 óratól kezdve önkéntes árverésben, a kikéltási árón felül a legtöbbet igérőnek

el fognak adatni:

I. Hámos lovak:

- 17 darab különbözö koru, angol telivér mén-betédett kanca,
- 4 darab herélt ló,
- 10 darab különbözö koru és nemü ménés-beli csikó.

II. Különbözö gazdasági eszközök:

mint juhászati és tehénészeti felszerelések, szekerek, kocsiok, ekék, hámok, rosták stb.

III. Takarmány és szalmaneműek:

circa 8000 m. buza, 1500 m. árpa, 1600 métermázsa zabszalma, 700 m. luczerna, 600 m. búttkönyvszéná.

Pusztaszent-Tornya vasútánál. 5 perc. Orosháza 30 p.
Pongrácz Jenő, urad. intéző.

14707. 901. sz.-hoz. Magyar királyi államvasutak.

Legelőcséki utazás

Olaszországba és Dél-Franciaországba.

Budapest-Dombóvár-Ajmen-át

Menetidjék a hajókéltési illetékekkel együtt:

a magyar-horvát-tengeri gőzhajózási társaság Gőze és Velence. illetősleg Ancona közt közlekedő gőzhajónak

Hónnan	Hová	Pénz-érték	Gyozvarosi		189. V.
			1. oszt.	2. oszt.	
Budapest	Velenze vagy Ancona	kor.	30. — 26. —	14. —	
	Cannes	frco.	116.13.83.60	—	
	Firenze		73.50.53.90	30.40	
	Genova		89.23.84.90	30.83	
	Grasse		118.30.85.05	—	
	Livorno		128.23.91.50	—	
	Marseille		137.76.98.20	—	
	Milano		69.95.51.40	28.95	
	Menton		80.10.84.80	—	
	Napoli		100.55.1.28.5	41.50	
	Nizza		112.70.81.25	—	
	Róma		72.75.54.05	30.50	
	Ternó		89.10.84.80	36.80	
Bécs	Velenze vagy Ancona	kor.	47.10.34.80	18.70	
Berlin		metr.	95.80.02.40	38.50	
Breslau		frank.	71.20.51.70	28.90	
Hamburg		—	122.20.88.10	52.30	

A gőzhajókon egy ágyért 52 koronosa után-bentelendő.

A hajókéltési díj magában Fiuméből Velenzebe vagy Anconába:

Diszterem hálódhelyvel együtt	16 kor.
I. oszt. hálódhelyvel együtt	12 kor.
III. oszt. (fedélzet)	6 kor.

Menetidjárás 10 óra.

A gőzhajónak a Budapest-Fiume közti közlekedő gyozvarosokkal, valamint Velenzeben és Anconában a Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milano stb. felinduló, illetve onnankező olasz vasutakkal közvetlen csatlakozásban állanak. Fiumében a vonatok a gőzhajó kikötő helyéig közlekednek s ottan indulnak.

Fiuméből-Dalmatíába naponként indulnak gőzhajók, ezek közül hetenként 4 gőzjáróút és pedig, Zárába, Metkovicba, Raguzában és Cattaróna, melyek menetidjé az útmutatóban foglaltak.

Menetjegyeket és csoportosítási körutazási jegyeket a fent megnevezett állomások, ugyiszent a magyar kir. államvasutak városi menetjegyjáratá Budapestben és Bécsben, továbbá a Csepel-Tamás és Ba cég utazási irodá Budapestben és Bécsben adnak ki, hol a kivált feljegyzéseket is megtekinthetők. Budapestben, 1901. október havában. A magy. kir. állam. igazgatósága.

ACZÉL-SZÉLMOTOROK

automatikus szabályozással szélérő és szélirány után, teljesen felszerelve, dugattyuszivattyúval, javított vascső-vezetőrudazattal és vezetőrud-csapágyakkal

ára 320 korona

Hőléghűtőszivattyú-gépek szagatlan petroleum-tüzeléssel; vízvezeték-csővek, szerelések és mindennemű szivattyú-berendezések.

„AGRICOLA“ Tul. Schwarz M.

Műszaki Iroda és gépjár.

BÉCS, XX 2, Passetstr. 27. (1)

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

4570

Művészársárhely, 1901. ELSŐ DÍJ.

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRŰGNÖKSÉGE

V. ker., Váczi-körut 32. sz.

ajánlja

az őszi időnyre

a teljesen aczéلبől készült kiváló minőségű reszeizai

SACK-rendszerű

egyetemes ekéit.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Magy. kir. Államvasutak Igazgatósága.
124506/901. számú.

Pályázati hirdetésny.

- A magy. kir. államvasutak igazgatósága különféle leltári tárgyakkal u. m.
- I. csoport: Műhelyi és pályafentartási czélokra szolgáló aczel és kovacsolt vaszereszmák és eszközök.
- II. csoport: Aczél és sárgaréz-bélegzők, ólomzár-fogók, lyukasztó-fogók, sárgarézbetét súlymérlekek stb.
- III. csoport: Öntött vaszereszmák, tárgyak és eszközök, csavaremelők, lenyér-érmelők, kályhák, takaréktűzhelyek, ágyúalványok, őrházak, fűzőkályhák, vasalt lámpás-öszlopok, vasnyosolyák, vaspadló, egyéb vasbutor stb.
- IV. csoport: Butorok, asztalok és esztélyások kőzsinórnagyok stb.
- V. csoport: Belsőgép, lámpaalkészítmények és zománc-Árak.
- VI. csoport: Ágyútekők, póktrézsek, függőkók, gördőkók, nemzeti lobogók stb.
- VII. csoport: Ács, kádár és egyéb fakészítmények.
- VIII. csoport: Tűzőlőszerek, feckenőkök, extintimeteurók, szivattyúk stb.
- IX. csoport: Pénzszárítók, peháldák és monelgyeszéknyek vasból.
- X. csoport: Villamos jelzési és levelezési eszközök, telefonok stb.
- XI. csoport: Gyulák, gyalvaszak, fűrészek, fűrészlapok, fából készült egyéb szereszmák és eszközök.
- XII. csoport: Kenderkötélek.
- XIII. csoport: Festékőrölő-kövek, fenőkövek, nyomdakövek stb.
- XIV. csoport: Hajlányók pályakocsik, csigaszorok, láncok, vastaligák, vasalt máhalkocsik, kézikocsik, vasnakonczok, mozdonyszereszmék és kőszemelő-állványok stb.
- XV. csoport: Mentőszekrények, mentőátlak és beteghordálygák.
- XVI. csoport: Szárazos, rakományterleg.
- XVII. csoport: Őrök.
- XVIII. csoport: Műszerok, méréseszközök, rajzvonalkók stb.
- XIX. csoport: Vízmérles ponyvák és kenderfömlők.
- XX. csoport: Bőrdobos és szűrgató munkák.
- XXI. csoport: Úveg- és porcelánemlékek.
- XXII. csoport: Különfélék u. m. cocus-gyékények és cocus-futók, téntartatók, rovolterek, jéztűrtők, állomási névtáblák stb. 3 éven át leendő szállítása iránt nyilvános pályázatot hirdet.

A részletes módozatokat tartalmazó pályázati felhívás, bővebb felvilágosítás, ajánlati irólapok stb. a magy. kir. államvasutak igazgatóságnak anyag- és leltár-beosztású szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73/75. sz. II. em. 46. ajtó) nemkülönbén az összes vidéki igazkevesztőségeknél kaphatók, illetve megtekinthetők.

A közeleztó minták a budapesti-összevételű állomások levő központi szertárban megtekinthetők. Az ezen pályázatra vonatkozó írvendek, I. koronás bélyeggel ellátandó ajánlatok 1901. évi október hó 24-én déli 12 óraig ugyancsak emellett szakosztályánál benyújthatók, vagy posta útján beküldendők.

A pályázat 1901. évi október hó 23-ik napjának déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak főpályafentartó igazgatósága felé.

Budapest, 1901. évi október hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik).

Eladó, esetleg bérbeadó

angolulrólíver tenyészmén.

A Mándoki mőnes anyakaneza állományának készállítása folytan fölősigességé vált, s azért eladó, vagy több évre bérbeadó:

Kurucz (ap. Insulaire, anya Fiekle, Kettledrum-tól [Hiv. m. VII—5135] 9 éves angol tollór, jegylen barnajeg, 160 cm. magas, csont és szemhálótl teljemen mentes, egészséges, erős csontozatu, nagyon termékeny mnt. Ugy ő mint vaddéki megtekinthetők Mándokon (Szabolcsmege) s a feltételek megadhatók ugyanott a tulajdonos 4783

Gróf Forgách Lászlónál.

Vadászterület.

Budapestől 1/2 órányira fekvő Duna-Haraszti uradalomhoz tartozó

700 hold vadászterület bérbe adandó.

A terület áll 120 hold dunaág és nádasból és 580 hold mezei vadászterületből. Értekezni lehet

Frankl Samu földbirtokosnál,
Duna-Haraszti, vasut indul Budapest Vágóhidröl.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

százdák és hizlalók használatára.
Irta K. Ruffy Pál.
Ara portóménes küldésel 1 forint 10 krajczár.

Az állattenyészhésnél és gazdaságban szükségelt gépgyártás és vegyszerkezel.

különösen: **gentian** és **kálmoszjókörper**, korbálsav, kehepor, kénvírgy, keserűb, macropor, palakencs, rézgéllet, salicilvas, salicilvasvas nátrou, szappangyökér, sádlőnév, vasgéllet, salétromvas, kőnav, sósav, bórnav, csernav, borkőnav, kőn-athér, szalmakészék, krolin, vaselin, **kőszerek** stb. jutányos árak és pontos kiszolgálás mellett ajánl:

Detsinyi Károly drogerizkereskedés Budapest, Fűrdő-u. 10.
Arjegykelek kívánatra szolgálók. — Pontos címzést kérek.

A legjobb VETŐGÉP "AGRICOLA"

„JONES” ánczos arató-gépek. Fő-10lóerő- és 20lóerő-évesek.

„**JONES**” ánczos arató-gépek. Fő-10lóerő- és 20lóerő-évesek.

MAYFARTH PH. és Társa.
Wien, III. Tabortorony 71. 730. számú.
Képes árjegyzékben és kézikönyvben. — Képviselet és vizsntatásnyok felvételnek.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtekélyesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. **BUDAPEST—KELENFÖLD** a vasúti térség szélén.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

HYDRA Legmegbízhatóbb **HYDRA** és legjobb

a szabad. „HYDRA“ vetőgéptölcsér

Hajlékony, ruganyos és nem törékeny. Szakértők véleménye szerint jobb magvezető-cső nem is képzelhető.

Kapható: az előző vetőgéptölcsérrel, valamennyi műszaki és vaszereszközzel.

Nagybani eladás: Pforzheimeri fémöntőgyár társ. Magyarországi kizárólagos képviselőinél:

Gál és Fodor czégnél

BUDAPEST, V., Váci-körút 44. Szakmunkások birtokán a legnagyobb szilárddal ellátott Részletes leírással szivesen szolgát a fenti czég.

Szőlővessző eladás.

Anyagi felelősséggel a szokvány-minőségért elad a haszti-i 145 holdas szőlőuradalom

sima és gyökeres hazai vesszőket, fás- és zöldbajtványokat, sima és gyökeres amerikaiakat, igen jutányos árban.

Készlet 3 millió, fajtisztaság és kifogástalan minőségért az uradalom szavatol.

Felvilágosítást nyújt, valamint árjegyzékét díjmentesen küld a

„Szőlészeti Intézetőség“

Duna-Haszti, Pestmegye.

TAKÁCS OSZKÁR

BUDAPEST, Köztelek-utca 6. sz. 0101-ot melletti.

Járgányos- és tisztító gépekészletek. Raktáron tart: klijavított göcséplőkészleteket, valamint az Elő Magyar. Gásd. gégyáron készült új göcséplőgarnturákát. Cserültek köztelenek. — Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

Szarvasmarhák gümökörja

vághatói statisztika alapján pályadíjjal jutalmazott öntözés

Breuer Albert

közgazdai felügyelő állatorvos.

(A Magyar. Orv. Állatorvos-Egyesület kindványa).

Ápa I koronás prímoros megkülönböztetés

Megrendelhető a »Köztelek« kiadóhivatalánál.

göcséplőkészletek

RAKTÁRON TART: mindennemű mezőgazdasági gépek és eszközök, v. m. vetőgépek, rozslak, ökök, morzsolatok, szerekavágókát

javítására.

RAKTÁRON TART: mindennemű mezőgazdasági gépek és eszközök, v. m. vetőgépek, rozslak, ökök, morzsolatok, szerekavágókát

javítására.

RAKTÁRON TART: mindennemű mezőgazdasági gépek és eszközök, v. m. vetőgépek, rozslak, ökök, morzsolatok, szerekavágókát

javítására.

Kitűnő minőségű tölgymakk-ot

nemkülönbön mindenféle erdészeti magot ajánl a

Magyar magpergető-gyár

Faragó Béla Zala-Egerszegen;

minden kiállításon kitüntetve, leg-4028 utóbb

Parisban ezüst éremmel.

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépraktára

Budapest, V. ker., Váci-körút 52. szám.

Ajánlja mérsékelt árakon a jelen idenyre

SACK RUDOLF elismert kitűnő gyártmányait

Aczélekeit, Vasboronát;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

Stroh- és Grubbereit;

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI. ker., Teréz-körút 3. sz.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-

képviselője ajánl:

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak),

„Martellin“ dohánytrágyát,

Eredeti slassfurti kálisók és kainitot.

A műtrágyák beltartalmáért szavatolok.

Ponts és lelkiismeretes kiszolgálás.